

Životní vzpomínky
(Věnováno svým dětem a vnukům)

Rudolf Otáhal

Má kolébka narození stála v hanácké vesnici Polkovicích, prostřed úrodné Hané. Dle vypravování starých lidí, stával tu kdysi mlýn a zájezdní hospoda formanská a několik chalup. Na mlýn tekla potok ze zadních luk od městečka Černého Pivína, kterýž s řekou Valovou u vesničky Polkovity dělal ostrov, jak dosud dnešní pozemky Ostrovy se nazývají, kdež mnoho starožitností a kolovratových praslenů se nalézalo (byly to kulaté kotoučky z pálené hlíny s menší nebo větší dírkou ku soukání přize). Mlýn stával za dnešní dvorskou zahradou na takzvaném rybníčku. Kol vesnice prý bývaly samé pastviny, luka, lesy a bažiny.

Otec můj Josef pocházel ze starého selského rodu, jakož i má matka, rozená Vrtělová, jejíž rodiče oba za sebou v jednom týdnu zemřeli na cholera v Pruskou válku s Rakouskem roku 1866 (Pozn. dle záznamů v matrice se tak stalo během 3 měsíců).

Narodil jsem se ve starém zájezdním hostinci, kdež otec můj byl hostinským - 15. 4. 1887. Již jako malý chlapec, když rozum můj počínal chápat, rád poslouchal jsem vypravování mého děda, babičky a zvláště starých lidí. V zimní době, kdy venku byla krutá zima a meluzína kvílela v komíně a v kamnech praskal hřejivý oheň, bylo milo v naší sednici a při dračkách peří dědeček vypravoval:

Bylo to dávno, kdy ještě byly roboty, kdy veškerý okolní lid a vesnice patřily pod panství Tovačovské. Tehdy ani ještě nejmenovaly se vesnice, tak jako nyní. Pánem Tovačovského panství byl tehdy Tovačovský pán Ctibor z Cinburku. Ctibor z Cinburku byl pánem na zámku Tovačovském asi začátkem 15. století se svou manželkou Annou a synem Arnoštem. Samoty a lesy, jakož i dvory Tovačovského panství byly rozsáhlé a dosud ne všechny pojmenovány.

Tovačovský pán Ctibor z Cinburku, rozhodl se se svou paní Annou a synáčkem, že pojedou na objížďku svých statků. Sedli tudíž do krásného kočáru a dvě páry koní běloušů vyjelo z hradu Tovačovského směrem ku Kojetínu, který tehdy ještě patřil pod panství Chropyšské. (Pověst o Ječmínkovi.). V 16. století patřil již také Kojetín pod panství Tovačovské za pánů z Pernštýna (Vilém z Pernštýna roku 1515 částečné osvobození svých poddaných od robot a dávek a Jan z Pernštýna roku 1540, pán také na Helfštýně nad Bečvou u Lipníka).

Když tedy Ctibor z Cinburku k nejbližší své samotě blíže přijel Tovačova, kdež bylo jen pár domků tehdy pohromadě, pravil pán Tovačovský obrátiv se ku své choti Anně a tázal se jí, jak jméno této samoty by se mělo nazývat? Hraběnka Anna odpověděla s úsměvem svému pánu a manželku. Budiž jméno této samoty nazýváno po mně Annín (dříve Annadorf). Jeli dále a přijeli opět po 1/2 hodině k poplužnímu dvoru Tovačovského pána, jelikož tento byl oplocen, dali jméno od téhož dnešní Oplocany (dříve Oploceny). Za tímto dvorem nedaleko opět pár chalup o samotě, dali tomuto místu název po svém synu Arnoštov (dříve Ernestdorf). Přijeli k zájezdnímu hostinci, mému rodišti asi 1/2 hodiny na silnici od Oplocan ležícího, kdež právě odbývala se svatba mlynářovy dcery a Bořka Lobodského, syna to šafáře Chrbovského. Ženich, když spatřil příjízďeti vrchnost svou z Tovačova, poklonil se panu hraběti a poprosil o jeden taneček s jeho paní hraběnkou, což tento blahoshovně svolil.

Pozn.: První písemná zmínka o vsi Polkovice pochází z roku 1275, v níž se uvádí vladyka Dalibor z Polkovic. Polkovičtí občané chodili do kostela do Klenovic, kde byla i fara, hřbitov a matrika. V Polkovicích totiž stála až do roku 1909 pouze zvonice. Obecní zastupitelstvo se zasadilo o vznik kostela, fary a také hřbitova. Stavba kostela sv. Bartoloměje v novogotickém slohu byla zahájena v roce 1908 a dokončena v roce 1909. V době obou světových válek byly zabaveny zvony pro válečné účely. Po skončení druhé světové války byl pro kostel zapůjčen zvon ze sousedních Uhřetic. V roce 1711 Polkovice zasáhl velký

požár a ještě v tomto roce olomoucký kanovník probošt Vilém Vojtěch hrabě Libštejnský z Kolovrat obnovil hospodářský dvůr a započal s výstavbou zámku. Na zámeckém portálu je jeho osobní erb a na dvou pískovcových deskách v průjezdu hospodářských budov je latinský nápis s letopočtem 1711. Zámek sloužil především jako sídlo správy dvora. Především na konci 19. stol. byl velmi málo udržován. V 50. letech 20. stol. prodělal zámek rekonstrukci a sloužil pro potřeby obce jako kanceláře MNV, pošta, kulturní činnost a školská zařízení. Zámek je ve správě obce a je nepřístupný.

Obec Annín byla založena v roce 1799, v letech 1818-1906 se jmenovala Annov, od 1892 Annín, do roku 1945 Annadorf. Od 1850 se jednalo o osadu, od roku 1976 místní část Tovačova.

Obec Oplocany leží 2,5 km jihozápadně od Tovačova v rovině úrodné Hané. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1131. Byly zde uskutečněny četné archeologické nálezy. Součástí Oplocan je i bývalá osada Arnoštov, založená v roce 1801 hrabětem Arnoštem z Künburka. Název Oploczani z roku 1358 se dochoval v podstatě dosud. Vychází z pojmu „lidé oplocení“, tj. bydlící na oploceném místě. V roce 1976 název Arnoštov zanikl.

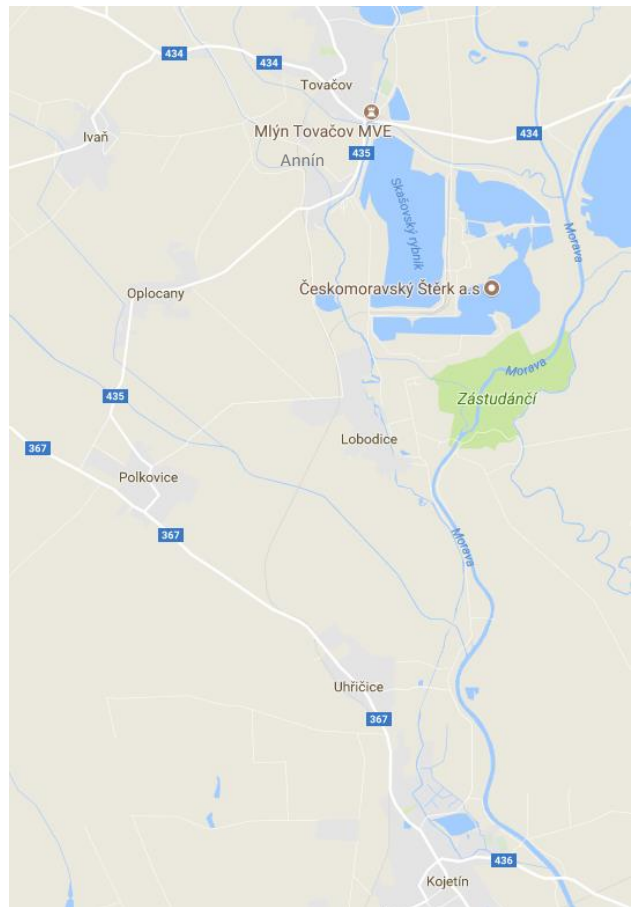
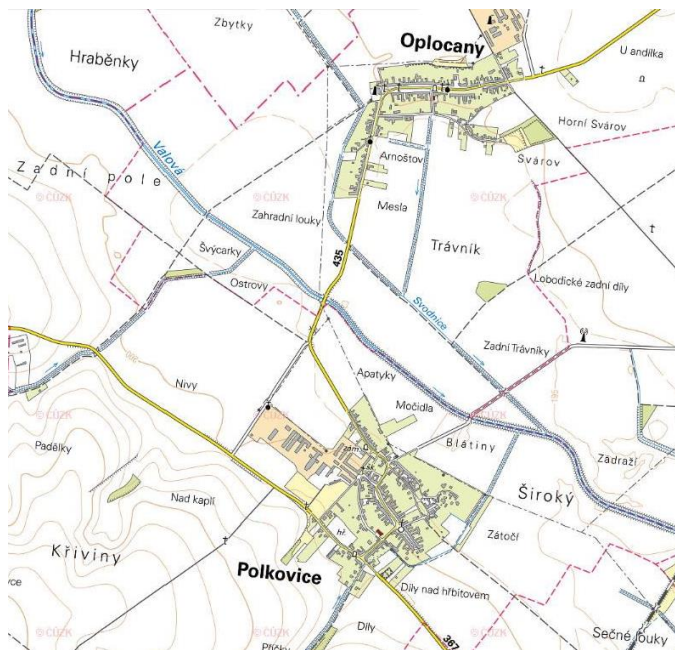
Ctibor Tovačovský z Cimburka (asi 1438 - 26. červen 1494) byl moravský šlechtic, právník a politik. V letech 1464–1469 vykonával funkci zemského sudího na Moravě, od roku 1469 až do své smrti byl moravským zemským hejtmánem a v letech 1471-1479 zároveň i nejvyšším kancléřem Království českého.

Ctibor z Cimburka
hejtmán Moravský + 1494

Tom III str 236	5362			
1887 Duben 15 narozen 15 prohten Tomáš Wiedemann Ladár	8. Rudolf	Josef Otáhal, májenník hostice Polkovicích; syn Anny Otáhalové, púlla mákar Polkovicích a jeho manželky Marie, rozené Josef Hájek, púlla mánik Polkovic	Anna Vtělá, dcera To máše Vtělá chostbiha Polkovicích, jeho manželky Viktorie, dcery Josefa Bařtaly, púlla mánik z Polkovic	Trantol Otáhal Anna sign. Jan Otáhal púlla mánik z Polkovic; vdova po Janu Bařtaly, púlla mánik z Polkovic

Zápis v matrice narozených v Polkovicích: Rudolf Otáhal, nar. 15. 4. 1887

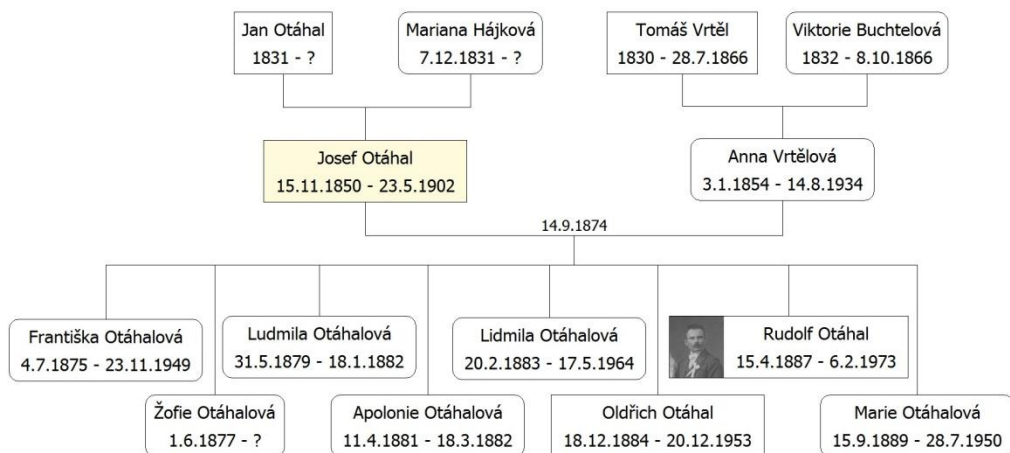

Bořek Lobodský, ze zájezdu paní hraběnky na dvůr Chrbovský, dobře věděl, že táto ráda tančí polku, a tudíž poručil hudebníkům zahrát polku. Krásná paní hraběnka tiskla mladému ženichovi v tanci ruku a červenajíc se po ukončení tance pravila k spulohostujícím a panu hraběti, že tak dobře jsem sobě zde zatančila polku, budiž jméno místu tomuto dáno Polkovice a ty Bořku kde budeš bydlet se svou manželkou, jako nastávající šafář dvoru Chrbovského, slouti bude po tobě Lobodice. Přítomní poděkovavše ještě jednou hraběti a hraběnce, doprovodili je k jejich kočáru před hospodu a tento ujížděl k další samotě, myslivně, kdež již stálo při ní tehdy také pár stavení. Obyvatelé, vidouce hraběcí rodinu, přišlo je uvítat, však tato jejich řečí nerozuměla. Tázala se tudíž hraběnka hraběte, co jsou to za lidé. Hrabě ji vysvětlil, že jsou to Uhři, které Přemysl Otakar II., táhnoucí z vítězného boje proti Uhrům asi začátkem 13. století, jako zajatce na zpáteční cestě do Čech zde usídlil. Tehdy řekla tudíž hraběnka, ať osada tato nazývá se Uhřetice.

Za mých chlapeckých let provedl jsem jako chlapec mnoho klukoviny, o čemž v několik příběhů se zmíním. Bylo to v roku 1892 v zimě, kdy v Africe zuřila Bursko - Anglická válka, otec koupil nám chlapcům, měl jsem ještě staršího bratra Oldřicha, nové teplé zimníky, tehdy nazývané bundy, a poněvadž mrzlo a byl poněkud led, šli jsme se klouzat na rybník za vesnici na tak zvaných kopejtkách, tehdy nebyly přány každému pěkné brusle ocelové, neb stály dosti peněz. Kopejtky, to bylo kus kulatého dřeva, do něž vloženo bylo se spodu kus staré obroučky a mnoho řemínky a motouzy připevněny na nohou. Tedy šli jsme s kopejtky bruslit na rybník. Poněvadž však nastalo tání, led popraskal přes noc a místo celistvého ledu staly se škruty, to jest kusy ledu velké až 10m². Bruslení tudíž nebylo možné za těchto okolností. Stálo nás asi 10 kluků u rybníka a přemýšleli, co budeme dělat. Jeden starší kluk,

tuším Loiza Novák, řekl, kluci víte co? Jest Bursko - Anglická válka, budeme sobě hrát na vojáky, přičemž ihned všichni jsme byli. Loiza povídal, že Bursko je v Africe u moře a že musíme býti vojáky jako na moři, tedy námořníci. Ledy budou dělati lodě a my vojáky. Uřezali jsme sobě každý kudlou velkou vrbovou hůl jako flintu a zároveň veslo a vstoupili s odvahou na dva velké ledy, tudíž Bůři a Angličani, což se nám velmi líbilo. Sprvu brali jsme zmrzlý sníh na ledech a mačkali v koule a po sobě házeli (stříleli). Rozehřáti našimi výkony jako hrdinové války, opíráním klacků na dno rybníka, přibližovaly se naše dva veliké ledy blíž a blíž k sobě, až za chvíli nastal náraz obou ledů na sebe a ty se roztříštily na mnoho menších kusů. Do nás jako hrom uhodí, každý skákal z jednoho kusu ledu na druhý, by se dostal na ten největší, však ledy beztak již vodou napontanelé, neudržely nás a ponořovaly se ji s námi do studené vody rybníka. Nastal chaos a útěk z boje s pláčem a nářkem jako hasrmani ke svým domovům, neb voda na každém začala mrznouti. Také já, poněvadž rybník byl oplotovaný, přelézal jsem přes plot, bych byl co nejdříve doma a v teple, však běda jakmile chtěl jsem s plotu seskočiti dolu na druhou stranu, zachytil jsem se za šos bundy a na tyčce plotu zůstal jsem viset hlavou dolu na plotě. Již krev mě šla do hlavy a já jsem hekal, však s plotu né a né se dostat dolů. Náhodou však šel kolem rybníka pan Procházka a ten mě s plotu osvobodil a polozmrzlého zavedl domu k rodičům. Tuto koupel odnesl jsem nastuzením a zápaalem vnitřních orgánů střevním katarem.

Rodiče a sourozenci Rudolfa Otáhal

Maminka vždy říkávala tatínkovi, raděj mít 4 děvčata nežli jednoho kluka (měl jsem mimo bratra 4 sestry), kalhoty mají pořád roztrhané, jen to na nich hoří, jak se říkalo. Tatínek jednou z Brna dovezl nám oběma kalhoty kořenice, a když nám je maminka poprvé oblekla, povídal s úsměvem, jak je roztrháte, koupím vám zase jiné ještě lepší! My jsme jen pohodili hlavami a již jsme byli mezi kluky, by jsme sobě hráli na vojáky neb bratr byl bubeníkem u party klukovského vojska a já praporečník. Kalhoty za krátký čas byly ušpiněné a tu řekli jsme sobě s bratrem, tatínek říkal, že jak budou špatné, koupí nám opět nové, pěkné a lepší. Však roztrhati kalhoty nebylo tak snadno, neb byly pevné, až jednou šli jsme s pacholkem vedlejšího rolníka ke kováři skuť koně a on posadil nás každého na jednoho koně, což se nám velice líbilo. Tam se to stalo, já uviděl u kováře veliký brus, kterým při broušení točilo se klikou. Brus byl pod kolnou venku u zábradlí kolny, po kterémž bylo možno na brus vystoupiti. Já chvíli hleděl na toto zařízení a vystoupil jsem nad brus, posadil jsem zadnici na něj a řekl jsem bratrovi, aby zatočil klikou. V malé chvíli byly kalhoty na zadnici přebroušené na samé cáry. Pak bratr sedl na brus a já točil a práce byla hotova. Teď přišli jsme domu s domněnkou, že táta nám koupí nové kalhoty. Museli jsme s pravdou ven, jak kalhoty jsme rozbili a po přiznání dostali jsme od táty velký výprask metlou,

na což ještě podnes pamatuji. Matka kalhoty zalátala a my v nich chodili ještě alespoň 2 roky, než ji tyto se rozpadly.

Bylo mi asi 8 let, kdy k nám do vesnice přijeli cigáni kotláři, kteří spravovali měděné kotly na lukách Blatech, o kteréž se Lobodičtí sedláci s Polkovskými za stará dlouhý čas soudili. My kluci hleděli jsme s obdivem na jejich tábor a jejich práci. Cigáni spravovali kotly a dělali řetězy. Cigánky mladé i staré dosti pěkně ustrojené a ozdobené stříbrnými lesklými penězy na šňůrách navlečených a na oblecích přišité, dodávaly jim svým cinkotem, zvláště při mladých cigánkách, orientální své původní krásy. Pamatuji se dobře, jak jednoho krásného rána s nastávajícím létem přišly před hostinec, kdež jsme bydleli, 2 cigánky, jedna starší a jedno mladé asi 10 leté děvče, velmi krásné, žhoucích černých očí. Byla v sametové kordulce a v červené sukničce ozdobené mnoha pásy, na níž byly navlečené stříbrné mince zvoníce při chůzi a vydávajíc při slunci lesk jako třpyt dýmáku. Tatínek vyšel z hostince a já s ním a stará cigánka říkala otci, by sobě nechal hádati z ruky. Otec však zavrtěl hlavou, že hádati si nenechá, však cigánka odbýti se nedala a žádala otce, by aspoň mě nechal pohádat mladým děvčetem cigánským, které hádati prý také umí. Mezi tím já již držel ruku děvčete cigánského v ruce mé a obdivoval jsem se jejímu krásnému ustrojení a stříbrným penězům. Oči její černé leskly se a pohlížejíc do očí mých, chtěli snad vyčísti myšlenky a budoucnost moji. Mezi tím otec děvčeti pravil, hádej synku mému tedy jeho budoucnost. Já milerád stiskl jsem malou hřející dlaň děvčeti cigánskému a přitom srdce mé bušilo očekáváním, co cigánka mě poví, jako kovářské kladivo. Mladá cigánka mně řekla tehdy, což do smrti mě utkvívá v paměti. Mladý pane, hádá vám dnes 22. května roku 1895 mladá cigánka Esterka a věřte, že vše co vám řekne, se vám vyplní a pravdivě vepsáno jest v dlani vaší ruky.

1. Vy máte šťastnou hvězdu na nebi Mars a dle jasnosti její bude vždy štěstí státi při vás. Bude-li tato hvězda, ač jiné jasné, nějak zatažena nebo nejasná, nepodnikejte nic v životě svém v tu dobu, by nestihlo vás neštěstí!
2. Váš život celý potáhne se jako krvavá niť a musíte mnoho trpět, snášet a bojovat, by vše jste překonal a učinil sobě ve stáří spokojený život.
3. Budete dlouhou dobu vojákem, ve velké válce zkusíte mnoho, však vrátíte se šťastně do svého rodiště.
4. Oženíte se 22. května a Váš sad bude dosti veliký.
5. Procestujete mnohé vzdálené kraje za třemi velkými řekami a přežijete ještě jednu válku, která skončí opět 22. května.
6. Budete 3x ve velkém nebezpečí života, však vždy z toho šťastně vyváznete.
7. Srdce máte dobré, nerád mnoho mluvíte zvláště o věcech malicherných, kvůli čemuž budete míti také nepřátele.
8. Váš život bude jako mlýnský kámen, ihned nahoru ihned dolu, však přes to vše ve stáří dočkáte se pokojného života.
9. Blíže Vaší hvězdy Marsu objeví se jednou kometa, tehdy bude Vaše a Vašich bližních v životě hroziti velké nebezpečí.
10. Vyučen budete řemeslu tomu, co otec můj jest (kotlářství).

Tím mladá cigánka proroctví a hádání mě z ruky ukončila a mě každé její slovo dnes, kdy toto píši v 57 letech, utkvívá v paměti a musím říci, že veškerá tato proroctví byla pravdivá, jak dále z mého vypravování seznáte.

Dlužno zde poznamenati ještě několik příběhů ze zažití mých dětských let z hospody Polkovské.

V polovici a koncem osumnáctého (devatenáctého) století za Rakouské Říše vojáci neměli ještě všichni stále své bydliště ve svých kasárnách v městech (garnisonech) a tudíž zvláště jezdeckto se svými koňmi ubytování byli u sedláků a pomáhali těmto mimo svou službu v polních pracích.

Maminka má mě z této doby vypravovala:

Bylo mě 10 let, bylo to v roce 1864, ubytování byli u nás dragouni i s jejich velitelem a se svou paní. Byl to vysoký důstojník, asi plukovník, nosil zlatý límec a bydlel ve zdejší zámečku. Děti neměli žádných. Já jako mladé děvče nosila jsem každý den paní důstojníkové mléko, které brali od mých rodičů. Paní důstojníková brala mě vždy na klín a hladila mě po vlasech a tázávala se mě vždy, chtěla-li bych s ní jeti do Budína do Uher, že mě dá vše, na co sobě pomyslím a že mě bude mít ráda jako matka svou vlastní dceru. Jak ráda tato paní asi chtěla by mít dceru, však nebylo to asi možné. Vypravovala jsem to vždy svým rodičům, že by paní ráda mě chtěla mít za svou, však rodiče moji mě měli velmi rádi a nedali by mě ani za vše na světě. Když paní plukovníkova se svým manželem asi za rok odjížděli i se svou škadrounou, dále k ubytování, zavolala mě tato a dala mě krásný zlatý peníz s přidělanou korunkou, dukát asi s erbem šlechtickým a pravila mě, kdybych někdy potřebovala pomoci, nebo přijela do Budína, ať ukáži tento peníz úřadům a oni již mně řeknou, kde a ke komu se mám obrátit', bych vyřízení došla. Peníz tento uschovala jsem v porcelánovém hrníčku na kastně (skříň nízká na prádlo) a často jsem jej brávala do svých rukou a slzy skrápěla litujíc nešťastnou dobrou paní. Bohužel nastal rok 1866 Pruské války, kdy vojáci jak naši (Rakouští), tak Prusáci, ubytování byli po srážce u Tovačova v naší vesnici a v tu dobu peníz tento mě se ztratil nevědomo, kam se poděl.

Otec jednou opět vypravoval:

Jako starý voják a mladý hostinský, věděl jsem, co na vojně se může a co se nesmí. V hostinci na dvoře v dřívější pastoušce, to jest v kuchyni a sednici, kdy dříve ubytován byl pastýř vesnických krav, ubytování byli tuto dobu vojáci dragouni. Bývalo jich tam asi 6 a 1 šikovatel. Jednou časně z rána, když dokončil jsem prohlídku svého hospodářství na dvoře, zaslechl jsem jda okolo pastoušky, podivné sténání. Nahlédl jsem oknem dovnitř a zůstal jsem jako omráčen, uviděv na trám stropu viseti shůru nohami dole hlavou na hřebu provazem uvázaného vojína, který již jen chroptěl, návalem mu vtékající krve do hlavy. Nerozmýšlel jsem se dlouho a chtěl jsem vejíti do pokoje, kde byl voják, však dveře byly zamčeny. Tu jedním rázem, jako tehdy statný muž, kopl jsem několikrát svou okutou botou do dveří, z kterých ihned vyletěly dvě desky. Vešel jsem dovnitř a skoro již umírajícího vojáka odřezal jsem nožem od stropu a jeho tělo zachytiv v náruči a položil na postel, tak zvanou pryčnu, na které vojáci spávali. Rozzloben, odešel jsem do hospody, kdež již náš šikovatel s pěti vojáky právě pili ranní doušek své každodenní kořalky. Pustil jsem se ihned do šikovatele, proč vojáka, zvaného jménem Smeták, dal uvázati. Tento mě řekl, že voják Smeták pohlíží a pronásleduje krásnou dceru zdejšího sedláka, Aloisii Hájkovou, a že on, jako budoucí její choť, toho sobě nepřeje, by snad mu ji jiný odváděl. Byla to tedy žárlivost dvou soků, věc soukromá. Já tudíž jsem udání šikovatele za surové uvázání vojínovo pomlčel, však řekl jsem mu důkladně a s výstrahou, že učiní-li toho ještě jednou, udám ho k jeho veliteli. Voják Smeták se z toho asi za 4 dni vykřesal, však šikovateli skrytou pomstu přísahal. Neuplynulo ani týden od této události, bylo to v neděli odpoledne, kdy šikovatel vedl sobě svou nevěstu přes dvůr hostince, kde byl průchod do záhumenní, by v přírodě sobě přísahali mladou svou lásku. Najednou uslyšíme v hostinci, kdež bylo pár hostů, ránu z karabiny (vojenské pušky). Vyběhli jsme ven, myslíc, že některému vojínovi při čistění pušky vyšla rána, kterou zapomněl vyládovati, však oči naše spatřily hroutící se nevěstu šikovatelovu, kteráž již s úsměvem na rtech dokonávala, když přiběhli jsme k ní. Vrah její právě vzadu ve dvoře vběhnul do kůlny, kdež byly postaveny kočáry k dispozici pro kněze, kterými se jezdilo pro něj tehdy ještě do Klenovic, bylo-li toho zapotřebí s pánem Bohem, nebo k vyučování. Šikovatel poručil vojákům, by vojáka Smetáka chytily a odevzdaly k potrestání při velitelství a uvěznily do sklepů Polkovského zámku. Vojáci chtěli vtrhnouti do kůlny, však opět rána vyšla a vojín, který seděl v kočáře, zastřelil se z karabiny ze žárlivosti nešťastné lásky, že venkovskou krasavici nebyla opětována jeho láska. My jako chlapci vyhýbali jsme se se strachem zadní kůlni ve dvoře a dali jsme ji od té doby jméno kůlna Smetáková.

1886 Cervna 20 22	František Smětků, pražský vojín st. 12 pluků dragonů I. escad. Města, bytem v Polkovicích, syn Josefa Smětky, dovedníka v Hrušce v okolí u Uh. Hradiště a jeho manželky Barbory, rozené Jan. Býčkové, z Loholína z Hruškovice	1 - 1 - 23	Samo rajčelo zastřeleno vše zimního letka 21. června 1886 č. 34.	Jan. Býčková
1886 Cervna 20 23	Aloisie Hájková, dcera Tomáše Hájky, půl- milár Polkovicích a jeho manželky Marie, rozené František Haavela, půllátník z Mělníka	1 - 1 - 10 2	Převážně nálež kompanií v vojína Křišťáka Lítka 21. června 1886 č. 35 převážně v pohraničí od obce ně 23. června 1886 č. 1512	Jan. Býčková Tomáš Hájka Lera

Zápis v matrice zemřelých v Polkovicích v roce 1886 (Aloisie Hájková, František Smětků)

Jednou za dlouhého zimního večera babička vypravovala: Jeden kterýs sedlák oral v zadních polích v Polkovicích na svém poli, poněvadž bylo to od vesnice dosti daleko, zůstal, by práci na poli dodělal při orání také přes poledne. Sednul na mez a vytáhl z kapsy kus chleba a kousek slaniny, by poobědval. Koním také povolil uvidla, by trhati trávu na mezi sobě mohli. Najednou, kde se vzala, tu se vzala, přiběhla k němu rozčuchaná žena, vlasy rozházené na hlavě a v ruce držela polámanou lopatu dřevěnou, co se s ní dává a vytahuje chleba z pece a žádala jej, by tuto ji spravil, že právě má koláče v peci a nemá čím je vytáhnouti. Sedlák podivil se nemálo tomu, že v poli tak vzdáleném od vesnic, někdo koláče peci může, však neřikal nic, zařiznul hůl od lopaty, vytáhnul dva hřebíky z kapsy a klíčem od pluhu srazil těmito rozlomenou hůl lopaty. Žena ani nepoděkovala, popadla lopatu a utíkala s ní pod břehy zadních polí. Sedlák chtěje býti brzy hotov s oráním v práci pokračoval. Tu uvidí, obrativ koně na ovrati, že přichází mu vstříc opět ona žena, které lopatu spravil a nese v rukou 2 velké vdolky v peci upečené, tak zvané krajáče. Dala jej sedlákovi a řekla jemu jez, toť úplata za to, žeš mně tak dobře spravils lopatu. Sedlák pustil se do jednoho vdolku, který byl hruškový a velice mu chutnal. Druhý vdolek zamotal do šátku, chtěje doma ženě své dáti ochutnat, jak dobré vdolky dostal za opravu lopaty. Přijda domu, vybalil vdolek a podal ženě, se slovy ochutnej, jak dobré vdolky dnes jsem dostal v poli, jaké dosud ani tys nejedlas. Selka vdolek před jídlem pokřizující, rozlomila ve dvě chtěje druhou půlku nechati dcerce a pohlédla dovnitř, však běda vdolek byl uvnitř samý chlup a samá koudel. Tu teprve nyní jím napadlo, že v zadních polích nemohl to býti nikdo jiný, jako divá žena, které v tamních březích prý mají svůj domov.

Když babička přestala vypravovati, tu otec můj opět vypravoval: Jednou, když z vojny přišel jsem domu, byl jsem s kamarády u muziky v nedaleké vesnici Hrušce. Po půl noci kamarádi ještě zůstali u muziky a já sám polní cestou a úvozem kráčel jsem k domovu, chtěje abych se vyspal a brzo ráno bych mohl koňmi práci v poli započítí. Zvedl jsem sobě na uši a krk límce od kabátu, neb začalo pršet a rychlým krokem kráčel jsem k domovu. Vítr a déšť šlehal mi do obličeje a já chtěje, abych byl brzy doma, přidal jsem do rychlého kroku, však co to za mnou, jako by někdo hvízdal hví, hví. Zastavil jsem se a poslouchal, co to hvízdá, však nic vše ticho. Pomyslel jsem sobě, že to snad jen přelud a opět dal jsem do volného klusu, však čím víc do běhu jsem přidával, tím více za mnou hvízdání se opakovalo. Několikrát ve vysokém úvozu jsem se zastavil a naslouchal, však ticho jako v hrobě, jen černé stíny po obou březích se tu a tam nacházející jsem viděl (byly to asi keře), ač nebyl jsem zbabělcem, nýbrž starým vysloužilým vojákem dával jsem na sobě pocitovat' jakýs strach. Nedbaje ničeho počal jsem utíkat, však čím více jsem utíkal, tím více hvízdání se opakovalo a já uřícen a utmácen, pot se ze mne jen lil, vběhl jsem bledý do své komůrky a skoro spadnuv na svou postel rozmýšleje, aniž do rána jsem usnul, co to asi bylo, že mě to tak postrašilo? Otázku tuto celý týden nemohl jsem rozřešiti, až za týden, kdy vytáhl jsem z truhly můj

klobouk, bych jej očistil, který několikrát mě do bláta spadl při noční příhodě. A ejhle, co jsem spatřil za kloboukem. Tehdy nosil jsem místo péra, jak moudou bylo, krásný umělý zelený dubový list a u něj byla skleněná duběnka. Při bližším prohlédnutí shledal jsem, že duběnka tato při pádu klobouku na zem se rozbila a učinila odštěpením kousku skla v duběnce malou skulinu. Mávl jsem kloboukem a ejhle vítr, který vnikl do duběnky, učinil slabý hvízd hví, hví, jako před týdnem a tudíž vítr do ní při mém útěku do ní narážel, což činilo hvízdání. Tím věc tato se mně vysvětlila.

Polkovský zámeček není sice svou stavbou veliký a nádherný, však přežíval dosti rušné doby, by o něm nebylo vzpomenu. Zámeček jakož i statek kolem něho se nacházející to jest asi 300 měř úrodné půdy s pěknými zahradami. Byl asi postaven Koldou, vladykou z Pavlovic, asi v 12. století. Po válce třicetileté byl přidělen k arcibiskupství olomouckému. Biskup olomoucký nařídil, by vždy nejstarší kanovník po dobu svého života z panství tohoto nájem a desátky bral. Tudíž zve se nyní statkem kanovníckým. V polovici 18. století přišel do Olomouce k biskupskému sídlu utečenec, zchudlý šlechtic, vypovězen pro nějakou vzpuru z Lombardska, zvaný Antonio di Matio, který již několik roků v Rakouské armádě důstojníkem byl a zásluhy za svou službu sobě získal, a poněvadž tento v Itálii rozsáhlé statky své spravoval a tudíž stavu rolnického rozuměl. Byl přidělen jako do výslužby biskupem Graciánoolomouckým na stateček Polkovický, by tento jako správce spravoval a desátky a nájem kanovníkům Olomouckým odváděl. Antonio di Matio měl za manželku hraběnku de Brý a dva syny Josefa a Františka. Z téhož rodu otce povstal dnes žijící rod di Matiů v Polkovicích, bratrance po mém strýci, který za manželku pojmul sestru mého otce. Josef, syn Františka di Matio spravoval nějaký menší statek ve Slezsku. Můj strýc Josef di Matio, dokud byl ještě naživu, vypravoval mě o svém otci následující. Když jako správce na zdejší statku hospodařil, zajížděl každý týden s vozem a jedním koněm do Olomouce, by desátky a nájem ze statku ve zboží biskupskému a kanovníckému dvoru odevzdal, jak bylo ustanoveno. Manželka jeho- matka moje, hraběnka de Brý mě vypravovala, že muž její jezdil pozdě v noci domů i po 12 hodině z Olomouce, neb tam a zpět jest dosti daleko. Jakmile prý uhadila dvanáctá hodina, vždy na zídce zámku a dvora objevil se velký černý pes s ohnivým jazykem, opřel tlapy o zídku a vyhlížel na cestu k Olomouci, zda můj muž již nejede, při tom šeredně vyl a nařikal. Já jsem se strašně vždy bála, neb ve dne nikdy u nás ani na celém statku podobného psa jsem neviděla. Když muž přijížděl k domovu, přeskočil pes zídku a šel muži naproti, však nikdy dále jak ku kapli pany Marie asi 1000 m dosud za zámek v polích se nalézající. Pes, neuplynula-li 1 hodina v noci, přijel se svým pánem domů, po 1 hodině pak ihned zmizel, jako by se pod ním zem propadla. Můj muž na něj někdy volal Cerber, však co to bylo za psa, nikdy jsem se nedověděla. Byl prý to duch jeho dobrého přítele, neb prý si přísahali spolu, že přežije-li jeden druhého, nikdy i po smrti se neopustí.

zámek Polkovice (současnost)

Rodiče moje, strativše na hostinci mezi lidmi majetek, přestěhovali se, když mně bylo 9 let, do krásného Kroměříže, kdež vychodil jsem s dobrým prospěchem školu obecnou a 2 třídy školy měšťanské. V tu dobu právě nastávalo obrození Českého národa mezi národy Rakouskými. Já vychodil školu a měl jsem se rozhodnout, čím učit se budu. Tatínek měl známého jednoho mistra zámečnického a dal mě tudíž k němu do učení na zámečníka. Poněvadž však mistr byl na učně surový, nelíbilo se mně učit se u něho a poněvadž jsem byl dosud jen na zkoušku, utekl jsem a přišel jsem domu. Rodiče neříkali tak ani tak a nechali mě asi 4 měsíce doma. Jednou přišel k nám můj spolužák ze školy sám od sebe a říkal rodičům i mně, zda šel bych se učit řemeslu kotlářskému, tj. mědikoveckému, že jeho mistr, kde se učí, učně potřebuje. Mistr jmenoval se Rudolf Koreska. Já se svolením rodičů vstoupil jsem do učení a řemeslu tomuto po 3 letech jsem se vyučil a snad vyučiti musel, jak mladá cigánka mně prorokovala. Vyučíš se řemeslu tomu, čím otec můj jest a proctví toto nelhalo. Z doby učňovské dlužno poznamenati jednou veselou příhodou. Náš mistr každý rok vykrmoval pro svou domácnost slušného čunika (prase), které když zabíjel, vážilo 150 - 200kg. Také tento rok, kdy událost se stala, bylo to asi v lednu, měl pořádné již vykrmené prase. My učni těšili jsme se vždy na tuto zabíjačku, neb při ní jednou za čas bylo nám do dílny doneseno dostatek ovarů masa, jelit a jaternic. Krmník byl vykrmen, však zabíjačka dosud nebyla v dohledu, ač měli jsme všichni na ní již laskominy. Až jednou dělali jsme přesčas, povídal nám tovaryš. Víte kluci co? Mistr je doma, jest tma, natáhněte od toho prasečího krmníku měděný drát jako telefon a uvažte ho k oknu mistrova pokoje a čert prý by v tom, aby zítra nezabíjel a my neměli zabíjačku. Řečeno, vykonáno, drát natáhnut a chvílemi se naň brnklo prstem a poslouchali jsme pod oknem, co mistr své manželce, naší mistrové, řekne. Brnkání párkrát jsme opakovali, tu mistr vstal ze židle a říkal mistrové, jak pod oknem bylo slyšeti. Víš Otýlko, zatát již je toho dost. Prase jest již překrmené, slyšíš, jak nepokojně chrčí, my opět br, br na drát. Zítra půjdeš pro řezníka a prase se zabije, by ještě nescíplo přežráním. A tak se stalo a my ráno s úsměvem labužnický pojíдали naši milou zabíjačku. Mistr měl ve zvyku za každou větou říkati zatát.

Čas kvapil a já jako sedmnáctiletý tovaryš, malý, ale silné postavy první práci dostal jsem v cukrovaře v Kroměříži, mezi tím, co můj otec, na vodnatelku dlouho nemocný, zemřel 23. května roku 1902. Měl jsem tehdy po vyučení 1 zl denně, tj. 6 zl za týden a těmito penězi rád jsem svou matku a sourozence podporoval. Bratr študoval na učitele a sestra učila se švadlenou. V cukrovaře v Kroměříži pracoval jsem 1/2 roku a dlužno z této doby zaznamenati jednu událost:

Mistr, cukrovarský mědikovec, měl pomocníka jménem Šišku, který skoro jako šiška vypadal, byl ve tváři opuchlý z velkého chlastu, také břicho měl jako vědro a vousy mu visely dolu jako číňanovi. Dělník tento byl velmi ke mně nesvárlivým a záviděl mně, že práce provádím samostatně, kdežto on, po dlouhých letech pracuje u mistra cukrovarského, schopen toho nebyl. Dlouho snášel jsem jeho úšklebky a vydražďování, že již to nebylo k vydržení. Dělník Šiška, ač zdálo se dle postavy, jako by byl Herkules. Jednou při jakés mluvě hodil po mně kladivkem a poranil mě na zápěstí levé ruky, tak, že krev počala téci. Já uviděv krev při mém poranění pro nic a za nic Šiškou mně způsobené, rychlým hmatem popadl jsem tohoto ze zadu a sevřel mu ruky jeho k tělu tak pevně, že byl jako v kleštích. Mrskal sebou jako splašený kůň, nohama o zem mlátil, chtěje se z náručí mého vyprostiti, však bylo to marné a já nevidanou obrovskou silou pozvedl jsem ho do výše a spatřiv před námi asi metrovou kád' se studenou vodou, přímo hodil jsem jej do ní dole hlavou, přidržev jej rukama v pase ve studené lázni, až bubliny z vody jeho dechem vyskakovaly napovrch vody. Nyní uvědomil jsem sobě, že by se snad pan Šiška mohl utopit, pustil jsem tohoto a on vylezl z kádě prskaje, jako sysel, vodu ze svých úst na vše strany. Myslel jsem tehdy, že něčím ze zlosti mě uhodí, nebo později se mně pomstí, však nestalo se tak neb zkusil moji sílu a měl od té doby přede mnou respekt, jak sám jsem seznal.

Chtěje býti ve své práci zdokonalen, dal jsem po půl roce práce v cukrovaře výpověď a nastoupil jsem novou práci v železárnách Vítkovických závodů. Pak jsem pracoval 1 a 1/2 roku v cukrovaře v Bedihošti a v Brně firma Glasner a Gesner, pak zas ve Vítkovických železárnách, až do narukování k vojsku k pluku 54. pěšímu do Olomouce. V práci ve Vítkovicích vzpomínám jen to, že jsem pracoval v kotlární, a když jsem byl na montáži ve Stanislavově v Haliči, stal se mně ten případ, že jsem byl po dokončení práce ve Stanislavově zadržen na nádraží, jako ruský špehon, a omylem tamějšími úřady vyšetřován. Narukoval jsem k pluku 54. do Olomouce roku 1908. Po rekrutním výcviku 8 neděl, jeli jsme celý transport nováčků ke svému pluku do Bosny do Sarajeva, kdež tehdy pluk se zdržoval, bylo to v zimě asi v prosinci a ve Slavenském Brodě přecházeli jsme po mostě přes Sávu na úzkokolejnou dráhu bosenskou.

Sarajevo jest pěkné město hlavní v Bosni a leží na řece Mihiljačce, vklíněno v kotlině s mnoha pahorky, na níž tehdejší dobu bylo asi 12 festunků (bastiliána) v případě obrany města jako Pašin Brod, Pales, Vrača, Gradon, Hum, Kula Bystrik, Labradorov, Koševo, Ercedol, Žlutý Bastion, a dva jiné. Sarajevo má asi na 30 mešit a věží tureckých mešit a minaretů. Jest v něm usídleno, jakož v celé Bosně a Hercegovině, mnoho národů, jako Turci, Srbi,

Albánci, Chorvati, Němci, Češi aj. Češi tehdy většinou byli obchodníci, hostinští, řezníci a hudebníci. Okolí města jest pěkné, samé skály, mramor, pískovec, vápenec, křemen a jiné. Vyznáním mohamedáni, pravoslavní a římskokatolíci. Turci nosí červené čepice (feze), mohamedáni turbany (ovinuté šály kolem hlavy) a jiní klobouky, takže lze je od sebe rozeznat. Obchodní čtvrti jmenují se Caršic a dostane tam vše možné zboží z jiných států sem dovážené. Pivo 1/2 litra tam tehdy stálo 20 kr a 1/2 l vína 5 kr. Lid v Bosni žije se většinou chovem ovcí a dřevařstvím. Průmyslu zde jest málo. Srbové jsou pohostinští a rádi a pěkně zpívají a tančí ve spolek srbské kolo. Jednu píseň jsem se naučil, kterou trojhlasně zpívávala srbská děvčata a rád jsem později ve stáří ji sobě popěvoval a zní:

*/: Ty moje černé oči,
zda mnene hledajů, :/
/: samota sama kázem já, ,
zda Tebe ljubím já. :/*

*/: Ach ljubím, ljubím dragy,
světa ty ostaň mi, :/
/: samota sama kazem já
zda Tebe ljubím já. :/*

V roce 1908 bylo před Srbsko - Rakouskou válkou a tudíž byli jsme pořád v pohotovosti a zvlášť chodili jsme na stráž na festunky, však pak se to dohodlo v míru a k válce nedošlo až do roku 1914.

V druhém roce vojančiny byl jsem střelcem a přidělen k pohraniční stráž do Hercegoviny do města Čajniče, 4 000 obyvatel a jest vzdáleno 2 hodiny cesty od Novo Bazarska, patříci tehdy po anexi Bosny a Hercegoviny 1908 k Turecku. Zde dělali jsme patrole po 12 mužích a chodili jsme po hranici srbské, turecké a černohorské. Zde jsem sobě namluvil první nevinnou lásku srbské dívky Milice, dceru to naší pradelny.

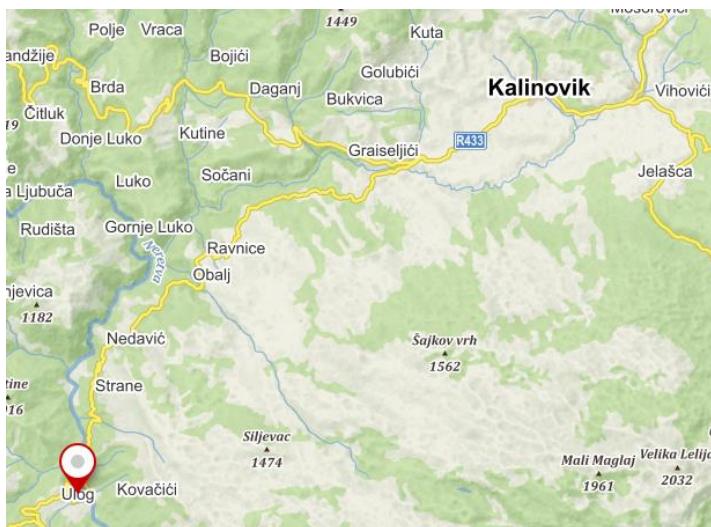

Vzpomínám, jak jednou v noci byl jsem z Čajniče vyslán k naší druhé patrole na turecké hranici do hájovny Záborsk. Bylo to v zimě a tu já přes lesy kráčet jsem sám a sám s karabinou nabitou, přes prales, najednou proti mně zasvítily se dvě oči a já strhl karabinu z rámě a zakřikl postrašen: Halt! (Stać!) a chtěl jsem střílet, však oči sebou mihly a zvíře utíkalo do lesa, byl to velký vlk, pomyslel jsem sobě, kdyby jich bylo víc, tedy snad by se do mne pustili a já byl se smečce mněl co ubrániti.

Na pochůzkách po hranici stříleli jsme veverky, kterých zde bylo v pralesích mnoho, po skalních orlech a jezevcích. Při jedné pochůzce na černohorské hranici pod horou Maglič (1600 m výšky), zastihli jsme 6 rakouských četníků, jak na stráž všichni spali, nebýt tehdy dobrého našeho kapitána, který šel s námi, zle by se jim bylo dařilo. Jednou jsme na pochůzce chytli 2 desertéry vojáky od Bosenského praporu, Turky, kteří nechtěli sloužiti v Rakouské armádě a chtěli prchnouti do Turecka. Jednou opět zadrželi jsme 21 osob, pašeráky, kteří převáželi, pašovali přes hranice z Turecka beze cla turecký tabák do Rakouska, tehdy by bylo pomalu přišlo k přestřelce, neb tito pašeráci byli po zuby ozbrojeni pistolemi a hanžáry (pozn. handžár - bodná a sečná zbraň s rozeklaným jílcem tj. držadlem, bez ochrany pro ruku, mírně vlnkovitě zakřivená za jílcem a před hrotem, ale celkem převážně rovná, asi 60 cm dlouhá, užívaná hlavně na Balkáně a v Turecku), avšak když uviděli vojsko a přesilu, tak se vzdali. Tabák v pacích vezli na mulách a mezcích. Jednou přišli jsme na sám jih Hercegoviny při jedné malé říčce do kafany (kavárny) a tam starý Srb se svou krásnou vnučkou hráli na cimbál a harfu a opěvovali kdysi slávu Srbska za bojů s Turky na Kosovém Poli a o knížeti Lazaru. Kraj jest samá romantika, vesnice v roklich, jedna srbská, druhá turecká, jako v pohádce Tisíc a jedna noc, ženy zahaleny závoji a nesmí je žádný křesťan (d'aur) viděti (Orient).

Po půl roce u pohraniční stráž byl jsem stáhnut od pohraniční stáže opět k pluku a poslán na stavbu silnice do Hercegoviny Kalinovik - Uluk. Spávali jsme tam pod velkými stany, prali prádlo

na kamenech potoka a trhali v lesích plané jablka, hrušky, ořechy, kdež zde pěkně uzrávají. Chodila k nám stará srbská stařena na černou kávu, když jsme se jí ptali, kolik má roků, říkala neznaje, ale myslí, že mnoho přes 100 roků. Silnici prováděli jsme tak, že stráně skal vyhazovali jsme dynamitem a kámen sypali do roklin a tím za pár měsíců bylo postaveno několik km pěkné vinoucí silnice na úpatích skalnatého pohoří. Víno nám nosili Dalmatinci ve vacích vydělané ovčí kůže za 10 kr za 1 litr.

Strava byla dobrá, neb barcen těžký 25 - 30 kg čistého masa stál 3 zl. Pracovní příplatek jsme měli 30kr denně, což na tehdejší dobu a drahotu bylo poměrně mnoho. Já jsem zde dělal zábradlí ze železných rour, kolem zmol a propastí. Pro pijáky alkoholu byla zde dobrá rakia ze švestek, jako u nás se pálí slivovice. Poněvadž zde byla velká vedra, nosili jsme v zátylí plachetky proti úpalu slunečnímu a každý druhý voják žvýkal kroucený tabák, by neměl žízeň, poněvadž prameny pitné vody byly od sebe velmi vzdálené. Srbové říkali Rakouským vojákům švábi, což však na České vojáky (udělali si pobratrství s nimi) se nevztahovalo. Rody zde žily kmetovsky v celých rodinách a vždy nejstarší muž byl kmetem, nebo starostou rodiny. Po 6 měsících práce na stavbě silnice, byl jsem povolán zpět ku svému pluku do Sarajeva neb celý pluk 54. měl se stěhovati na Moravu do Olomouce.

Bylo to v březnu roku 1910, kdy celý transport pluku i s prvními těžkými kulomety, ku kterým, po vrácení do Sarajeva, byl jsem komandován, vrace se do rodného kraje na Moravu do Olomouce. Pro každého to byla radost neb po 2 letech vojančiny, mal se opět shledati se svou milou rodinou a známými. Ještě možno podotknouti, že po celé Bosny Hercegovině jest mnoho roztroušených hrobů padlých vojáků Českých za okupace Bosny Hercegoviny z roku 1878.

Jeli jsme opět přes Bosenský a Slavonský Brod a přes Uhry a za 2 a půl dne byli jsme v Olomouci. Před Olomoucem mě žádal jeden ryšavý voják, bych jej oholil, neb jsem se holil sám, že on se nemůže na nádraží v Olomouci tak zaruštlý ukázat své milé, která ho tam bude očekávat. Jeho žádosti jsem vyhověl, však při drkotání vlaku jsem jej párkrát uřízl, což prý je dobré, hlavní, že ryšavý vous jest pryč. V Olomouci nás příbuzní a přátelé vítali s velkým nadšením, u některého nemohli poznat, neb všichni od jižního slunka byli jsme opáleni jako cikáni.

V Olomouci třetí rok vojančiny utekl v samé esecírce a přišla doba koncem září 1911, kdy jsem z vojny byl propuštěn a po 14 dnech opět jsem nastoupil práci v železárnách Vítkovických. V práci ve Vítkovicích od roku 1911 - 1914 jezdil jsem po montážích jako nytař po mnohých krajích a městech jako Terst, Krakov, Stanislavov, Borislav, Černovice atd. V roce 1912 - 1913 byl jsem narukován ke svému pluku, neb byla částečná mobilizace Rakouských pluků opět proti Srbsku a Rusku. V roce 1914 byl zavražděn v červnu, a to opět v Sarajevě, tehdejší Rakouský následník trůnu arcivévoda Ferdinand de Este, srbem Principem, i jeho manželka, to pohnalo první světovou válku, která vypukla a mobilizace byla

vyhlášena 28. července 1914 vydaným majestátem tehdejšího Rakouského císaře Františka Josefa 1. Tehdejší manifest mobilizace zněl:

Mým národům: Já František Josef, císař Rakouský, král Uherský, Český atd. poněvadž ustavičně jsme byli napadáni Srbskem a jeho přívrženci, vydávám vyhlášku mobilizační, by všichni branci do 36 let stáří, do 24 hodin narukovali ke svým plukům, by napadenou vlast se zbraní v ruce jsme hájili a uhájili. Podepsán hrabě Thun. Tím válka nastala.

Před první světovou válkou v roce 1914, dne 22. května jsem se oženil s manželkou, rozenou Aloisie Buchtelová z Polkovic, bylo to po 2 měsících těžké loučení do války.

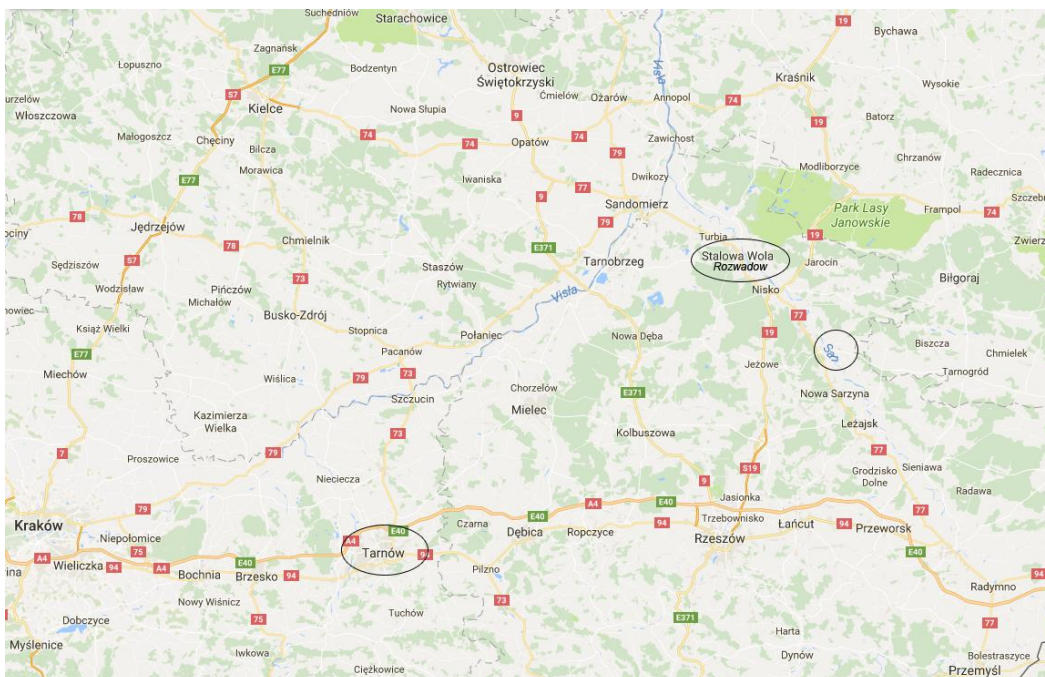

Narukoval jsem ke svému pěšímu pluku 54. do Olomouce a tam ve dvou dnech po ustrojení do vojenského obleku jeli jsme na Ruskou frontu. Nejdříve do Rozwadowa na Ruské hranici na řece Sánu, kdež nás již očekávaly 3 ročníky vojáků, kteří jeli tehdy napřed a my záložníci za nimi. Některé vozy nákladních vagónů, ve kterých jsme jeli jako dobytek, byly popsány křídou, zvláště tam kde byli důstojníci smyšlení německého, s různými hesly jako: za 14 dní jsme v Petrohradě (tehdy hlavní město v Rusku), nebo Rusy, barbary ubijem čepicemi. Němci zpívali vyzývavé písně. „Taičland ybr ales, nach oben Osten, nach den Bagdad“. Na východ do Bagdádu, kde tehdy se dobývala nafta atd. V Tarnowě jakási polská hraběnka s generálem zakoupili tam na trhu všechno možné, jablka, cukroví, máslo, uzeniny a různé a nám to do vlaku dávali, však my uvědomějí Češi a Moravané byly jsme zarmoucení, že musíme jeti bojovat proti svým bratrům Slovanům, že musíme jíti na jatky a obětovati své životy pro nic a za nic, a to jen kvůli kapitálu, který ze zisku tento světový požár rozdmýchal.

Vojáci dnes už polozapomenutého 54. Hanáckého pluku 6. srpna 1914 při slavnostní mši na Horním náměstí v Olomouci před odchodem na frontu.

Archiv O. Koláře

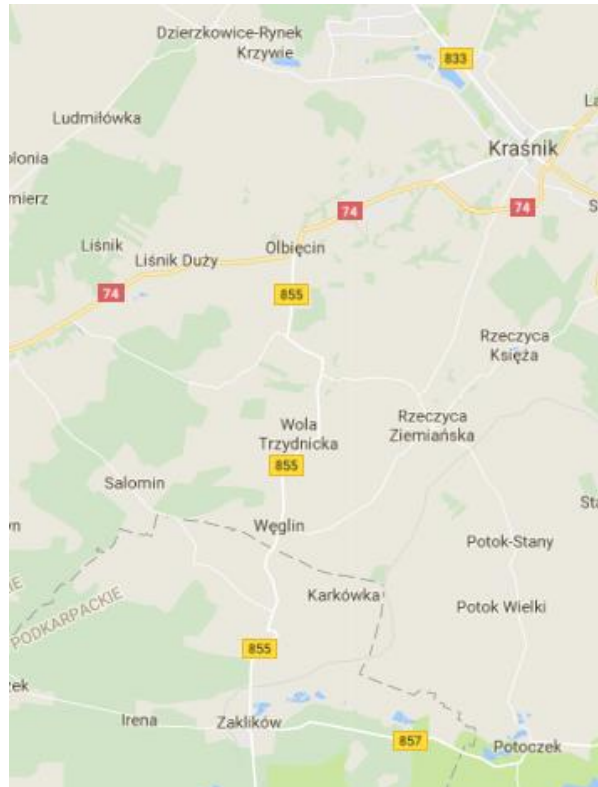
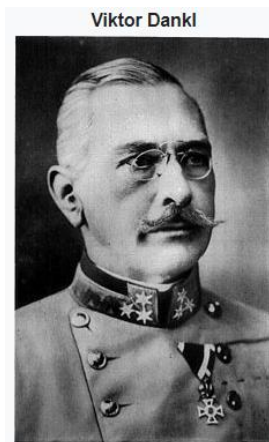

Přijeli jsme do Rozwadowa, tam byla první přestřelka přes Sán na kozáky, kteří na rychlých koních prchali na oko před námi směrem ke Krasníku asi 25 km od Haličských hranic, Halič tehdy přináležel k Rakousku, dnes, kdy to píší, jest půl přidělen k Polsku a půl k Rusku. Blíže Voštěradova, polská velká vesnice, po jednodenním pochodu jediného pluku v nepřátelskou zem, na večer měli jsme míti odpočinek, neb tehdy vojsko chodilo pěšky a měli jsme po přijetí polních kuchyni za námi dostati oběd. Já jsem byl tehdy u těžkých kulometů a měli jsme tudíž 21 menších koní, na kterých kulometry, náboje atd. se vezly. Zatloukli jsme tudíž kolíky do země, bylo to ve chmelnici a posedali do brázd a na meze očekávají kuchyně. Sotva tak se stalo, Rusové ukryti blíže chmelnici ve stodolách pustili na nás do chmelnice z ničeho nic strašlivou palbu z kulometů a děl, tak že stal se zmatek, jak mezi vojáky, tak mezi koňmi, kteří se doplantali v opratích, že mnoho vojáků a koňů bylo ihned zabito a raněno. Sám jsem měl raněné 2 koně, které později jsem zastřelil a nárazem srazil do vývozu vyjeté cesty. Četař Skála, který dostal střepinou granátu do hlavy a měl skoro úplně odkrytý mozek, prosil mě, bych jej dobil, však já jsem to učiniti nemohl, třebaš hodně trpěl a brzy dotrpěl. Když se rakouští vojáci vzpamatovali, měli rozkaz stodoly zapáliti, kdež mnoho ruských vojáků uhořelo, co neuhořeli, byli při útěku pobiti a postřeleni, poněvadž byli v menšině, část se jich podařilo útekem zachrániti a byli rakouskými vojáky pronásledováni, až skoro před samý Krasník, kdež zapadající slunce dne a noc učinila konec dalšímu vraždění, tak skončil první můj křest ohněm v první světové válce u Voštěradova v Rusku.

Následující den, v domnění, že Rusové jsou již poraženi, postupovali jsme a to pochodem ve čtyřstupech až k samému Krasníku, kdež na nás čekal celý armádní sbor Rusů a jakmile jsme se na dostřel přiblížili k nepříteli, tu na nás nepřítel soustředil takovu palbu z děl a kulometů, že za 2 hodiny boje na večer téhož dne, zůstalo z pluku 3.000 mužů pouhých 1.600 mužů, ostatek bylo zabito a raněno, důstojníci padli skoro všichni, tak skončila první katastrofa u Krasníku.

Na druhý den četl jsem v novinách, že Rakouský císař Franz Josef pochválil a vyznamenal pluk 54., že tak udatně před 8 krát silnějším nepřítelem udatně se držel, však za jakých podmínek obětí, to tam

nestálo. Po této porážce stáhli jsme se do zadu k Záklikowu a nás vystřídali ze zadu jiné pluky, kteří za 14 dní Krasnik dobyli a vojsko rakouské za nesmírných ztrát postupovalo k Lublinu, většímu to městu v Rusku. Zde jsme opět narazili na nepřítele a zákopovou válkou nějaký čas drželi ho v jedné pozici. Asi za 14 dní v noci, dostali jsme rozkaz po tichu vyklidit pozice, neb nepřítel ve středu fronty u Lvova porazil rakouskou armádu Aufenberkovu, naše byla Danklova a my tudíž, abychom se nedostali do zajetí, skoro úprkem v parnu a v písku ustupovali jsme až ke Krakovu, byl to útek, né ústup a Rusové nám byli v patách.

Moritz von Auffenberg, svobodný pán Auffenberg von Komarów (22.května 1852 Opava - 18. května 1928 Vídeň), byl rakousko-uherský generál a politik, v letech 1911–1912 ministr války Rakouska-Uherska. Vystudoval Tereziánskou vojenskou akademii, později válečnou školu. Roku 1871 se stal poručíkem, roku 1880 byl jmenován hejtmanem v generálním štábu, roku 1900 byl povýšen na generálmajora, roku 1905 na podmaršála (feldmarschalleutnant). Působil v divizi v Záhřebu a seznámil se zde s jihoslovanskou problematikou. Od roku 1907 vykonával funkci generálního inspektora důstojnických škol. Roku 1910 se stal generálem pěchoty. Od 20.září 1911 do 9. prosince 1912 zastával post ministra války Rakouska-Uherska (jedno ze tří společných ministerstev Rakouska-Uherska, zřízených po rakousko-uherském vyrovnání). Na tuto funkci se dostal díky podpoře následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este. Prosadil nový branný zákon. Z postu ministra odešel již v roce 1912 a byl jmenován armádním inspektorem. Počátkem první světové války převzal roku 1914 velení 4. armády a s ní zvítězil v srpnu 1914 v bitvě u Komarówa (odtud predikát von Komarów). V září 1914 byl po porážce v bitvě u Rawy zproštěn funkce a čelil kritice za špatné velení.

Viktor Julius Ignaz Ferdinand hrabě Dankl von Krásnik (18. září 1854 Udine - 8. ledna 1941 Innsbruck) byl generálplukovník rakousko-uherské armády. Narodil se do rodiny kapitána rakousko-uherské armády. Roku 1865 se rodina po odchodu otce z armády odstěhovala do Görzu a později do Terstu. V roce 1912 byl povýšen na generála kavalérie a při mobilizaci v roce 1914 začal velet 1. armádě, která se skládala z I, V a X. armádního sboru. S 1. armádou získal pro Rakousko první vítězství nad Rusy v bitvě u Krašniku. Se svými jednotkami postoupil od 23. až 25. srpna 1914 k Lublinu. V květnu

1915 byl převelen na italskou frontu a převzal velení nad obranou Tírol. S nedostatečnými silami se mu podařilo zastavit italské útoky do té doby, než dorazily posily z ruské fronty. V březnu 1916 převzal velení nad jarní ofenzivou v Trentinu. Po povýšení na generálplukovníka 1. května 1916 vedl útoky 11. armády jižně od Rovereta a Zugna Torta a dobyl skoro celé Vallarsa, Col Santo masív až po Monte Pasubio a Val Posino jižně od Arsiero.

V tamějších lesích od střel kanonády ruské lámaly se stromy, mosty byly ničeny a my těch 14 dní co, jsme šli z Rozvadova do Ruska k Lublinu, úprkem za 3 dny jsme dohnali nazpět. Tak byli Rakušané za 14 dní v Petrohradě. Ubytovali jsme se v jednom městečku blíže Krakova, tuším Kašmír (pozn. pravděpodobně Kazimierz) a odtud již na druhý den dostali jsme rozkaz přikvapiti, co nejdříve, na pomoc Němcům k Varšavě, kdež Rusové zle jim zatápěli. Byl to tehdy marš 60 km v jednom dni v blátě a dešti, neb pršelo, vojáci padali na rozblátněné silnici, unavení klesali do příkopu, však byli opět a opět šleháni karabáči, by zbytek vysíleného pluku zavčas přispěl na pomoc Němcům k Varšavě a tak vykvet mladých českých Moravanů byl úplně tam vybit. Z dálky slyšeli jsme dunění děl a my již nebyli jsme s to vysílením dále pochodovati. Rozložili jsme se tudíž na rozblátněné oranisko, totiž každý se svalil, kde byl a očekávali jsme dále, co bude.

Tu přijíždí proti našemu plukovníkovi starému, jež jménem Rada, první německý vojevůdce Hindenburg (pozn. Paul von Hindenburg, velitel východní fronty jmenovaný císařem), a když ten mu hlásil, že pomoc již přišla, mávl jen rukou a pravil, že již jest pozdě, že německá armáda jest u Varšavy roku 1914 poražena a na ústupu a již Němci valili se s kanóny se svými zuboženými koňmi po rozblátněné cestě do zadu a my museli na provazech uviznuvší kanóny pomoc jim vytahovat a držet, za nimi valící se Rusy, v šachu. Zapomenul jsem ještě připomenouti, že při druhém postupu na Krasnik přišel jsem v lese na mýtině na těžce raněného ruského vojáka a tento, dávaje mi nádobku na vodu, pohledem mě prosil, bych z blízkého potůčku mu donesl vody, což já s radosti učinil, jakmile jsem mu ji donesl, stiskl mně ruku a líbal, což značilo poděkování, neb při smrtelném zranění do prsou mluvit nemohl. Zaslzel jsem a myslil jsem sobě proč nás ženou na jatky a vraždění, vždyť žádný jsme nevěděli, za čí zájem se bijem?

Při ústupu od Varšavy zbytek našeho pluku zabočil k Ivangrodu, kdež na řece Visle jsme zdrželi větší nápor Rusů asi po tři dni. Své zákopy jsme měli pod hřbitovní zdi a také přes zdi střílny, neb nejbližší vesnice byla úplně vyhořelá. Při dalším ústupu ke Krakovu, v noci, jsem pluk úplně ztratil, chtěl jeti na svou potřebu, a tak asi na 2 měsíce jsem se dostal k pluku č. 76, maďarskému homvédu (honvéd-maďarská domobrana). Mezitím, poněvadž mezi nás prorazili Rusové, a my jsme byli odříznuti od své armády, manželka ode mne nedostávala žádných dopisů a považovala mne již za mrtvého. Já zatím u pluku 76. jsem byl přemístěn na východ k Michalovce, a zde jsme zákopovou válkou proti Rusům byli asi 1 měsíc na jednom místě. V tu dobu polní pošta (poněvadž Rusové byli vklíněni mezi nás) nedocházela do domovů a já jsem byl pokládán za mrtvého. Kuchyně naše také nedostatečně docházely k nám do předních linií a my

Paul von Hindenburg

jsme tudíž museli si potravu sháněti sami, kde co bylo. V krajině této bylo málo vody, a kde byla studna, byla odstřelována nepřítelem. Já jednou na večer s pytlím šel jsem na zemáky do sklepů vesnice Michalovců, která ležela rozstřílena mezi dvěma frontami. Přišel jsem do jednoho sklepa při rozstříleném stavení, kdež bylo tma a slyšel jsem tam plakati malé dítě, asi půl roku staré a v koutě sklepa na slámě ležela zbídačená, asi třicetiletá žena, neumytá se spuštěnými vlasy a vedle ní asi 3 lety chlapec. Zahlednu ženu, ptal jsem se jí, proč zde zůstala, že může sem padnouti granát a že všechny zabije. Žena mně po polsky odpověděla, že tam kde zahynul její muž a bratr, že ať i ona tam zemře.

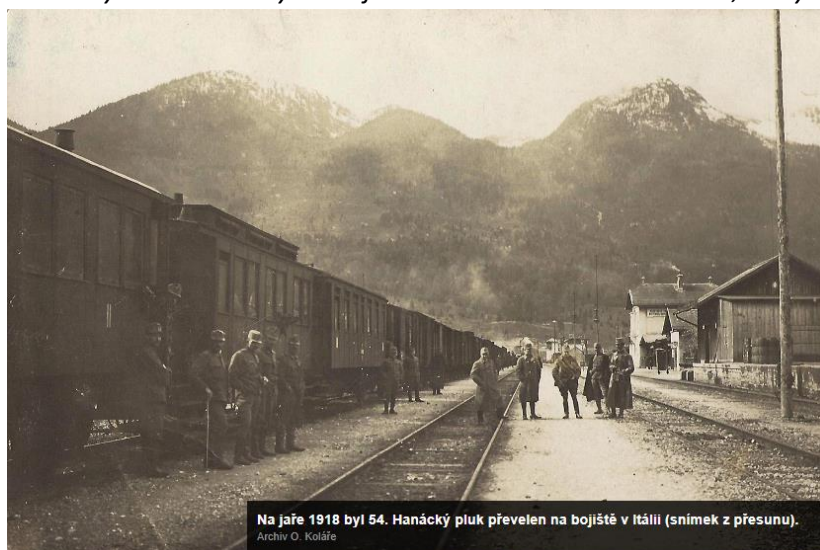
Vstala a vzala mě za ruku a vyvedla mně na dvůr rozbitého stavení a ukazovala mně na dvě zuhelnatělé kostry mužů, kdež ležely. Muž i bratr její byli při výbuchu granátu usmrceni a spáleni v hořícím stavení zapálením granátu. Zaslzel jsem a myslel jsem sobě nač ta bestiální válka. Vrátili jsme se do sklepa a ona mně požádala o trochu vody, že již 3 dny nic nepili. Ochotně jsem ji z polní láhve vody dal a po požádání a jejím svolení nabral jsem do měcha zemáky a zamýšlen v ukrutnosti nelítostné války, odešel jsem ke svým vojínům, kdež na malých ohničkách jsme k večeri sobě každý zvlášť zemáky vařili.

Po jednom měsíci ustavičných zákopových bojů mnoho vojínů zimou a hladem, bylo to začátkem prosince roku 1914, onemocnělo na úplavici a odcházelo do nemocnic. Také mne strádáním a zimou se taková vojna znechutila, a ač při plném zdraví, chtěl jsem se dostat do nemocnice do zázemí a ke svým milým a známým, totiž domů. Hlásil jsem se tudíž nemocen u první stanice nemocničního oddělení, kdež byl starší doktor, který na úplavici prohlížel spodní kalhoty v rozkroku, jsou-li od krve, neb při krvavé úplavici jde zadkem s trusem krev. První den poněvadž krev nebylo viděti, nebyl jsem uznán. Však na druhý den vyžádal jsem si od kuchaře, kteří nedaleko vařili v polních kuchyních, trochu sedlé krve ze syrového masa a tím potřel jsem před prohlídkou na druhý den spodní kalhoty, a již jsem byl uznán nemocen a zaslán do polní nemocnice do Kasmíru, pak do Malešova a pak do nemocnice do Krakova. Tu dobu Ruské vojsko prorazilo až ku Krakovu a veškerí nemocní byli odváženi za frontu a do zázemí. Tehdy jsem viděl, když nás nakládali nemocné do auta ve Velkém Kněžu, císaře Rakouského, Karla, který po smrti císaře Františka Josefa nastoupil trůn na císaře a tehdy jel se podívat na frontu. Po 2 měsících na radování v Krakově dostal jsem se opět do rekonvaliscentního domu při svém 54. pluku do Olomouce. Bylo to zjara 1915. Na jaře 1915, kdy jsem z nemocničního ošetření byl propuštěn, ač vůbec nemocen jsem nebyl, měl jsem býti zařazen opět do marš kompanie (pozn. marškompanie – vojenská pochodová jednotka) a poslán opět na frontu, což se mě nechtělo, neb manželka jezdila každý týden za mnou do Olomouce, nebo já domů. Však čas utíkal a já do marš kompanie vybrán jsem byl, však nežli jsme měli odjeti na frontu, podařilo se mně simulováním zvětšiti horečku a já místo na frontu, opět jsem se dostal do nemocnice, prý mám tyfus. Tam jsem opět poležel 3 měsíce, než jsem byl opět vřazen do čekací kompanie, která opět bude poslána na frontu, za žádnou cenu na frontu více jsem nechtěl jíti. A tu jednou bylo v denním rozkaze, že 2 kuchaři přijmou se do centrálního depa do Bystrovan, blíže Olomouce a desátník Novotný mně doporučil, bych se tam hlásil, třebaš jsem nebyl kuchařem, neb jinak, že se frontě nevyhnu.

Tak asi v létě 1915 přišel jsem jako kuchař do centrálního depa do Bystrovan, ač nevěděl jsem, jak to moje kuchaření dopadne. Náhoda tomu chtěla, že když jsem přišel do centrálního skladiště do Bystrovan jako kuchař, sešel jsem se tam se šikovatelem Okounem, který jako spolupracovník se mnou pracoval ve Vítkovicích a byl nad všemi kuchaři jako vedoucí v kuchyni. Z prvu jsem řezal dřevo, pak umýval náčiní, až jsem se naučil vařit. Také jeden čas, asi 1 měsíc, byl jsem vyslán na frontu jako průvodce 2 vagónu s minerální vodou a vínem, do nemocnic za frontu do Lucku, Kovla, kdež tehdy stála fronta. Města v Ruském Polsku jako Cholm, Kovel, Lublin, byla válkou tehdy vypálena a pobořena. Byla tam velká potíž o sůl, já čekal jsem asi 4 dni v Cholmě na nádraží, než můj vlak posunou za frontu, a v tu dobu našel

jsem v jedné rozbité továrně pod prahem pytel soli, za kterouž od tamnějších židů dostal jsem výměnou cukr, rýži, mouku, chleba, kteréžto věci mě přišly tehdy vhod, neb jsem se musel sám stravovat.

V roce 1917 jsem přišel v kuchyni k úrazu levé ruky, rozdrčením levé ruky prstů, na kteroužto vadu do smrti jsem zůstal invalidou. Za 1 a 1/2 roku pobytu v Bystrovanech, v létě roku 1917, byl jsem při generální prohlídce uznán opět schopný fronty, neb tehdy již nebylo zdravých vojáků a poslán ke svému Radaru pluku 54., který tehdy nacházel se v Sansku, v bývalém Haliči, kdež jsem čekal, až mně opět vyberou k marš kompanii, což se stalo na podzim 1917 a jeli jsme do Kilců, kdež jsme byli přiděleni k pluku pěšímu č. 56 k těžkým kulometům, asi po 6 nedělích jsme jeli na frontu Italskou. Jeli jsme přes Vídeň, Štýrský Hradec přes Lublaň do Istrie, kolem Jaderského moře přes Soču, pobřežím ku Portogrado (Portogruaro), což již jest na hranici Italské a San Sliva. Nedošli jsme však tam, v Piankádě náš zastavili a dělali jsme tam výcvik v bažinatých krajích 10 km od Jaderského moře, kterýžto kraj byl zamořen malárií (bahenní zimnice), kraj jest rovina a pěstuje se zde mnoho vína, kukuřice, maruše a jest zde pěstování Bource morušového a včelařství a rybářství. Při odlivu moře lidé zde sbírají v tůních ryby, které zde zůstaly, želvy, korýše a lastury, které zasílají do továren na zhotovení knoflíků.

Polenta z kukuřice jest zde jako každodenní chléb a pampeliška jako pro ně chutný salát, zvláště zjara. Po pobytí zde opět asi 6 neděl, šli jsme dále a to pěšky tímto krajem již v gubernii Benátské ku San Doně, kdež tehdy fronta stála, překročivce řeku Livenzu dostali jsme se k Piavě, řece prudké a široké, vlévající se nedaleko asi 9 km do moře Jaderského. Již ze zdaleka bylo slyšeti dunění děl a rachot kulometů a pušek. Z večera přišli jsme do svého stanoviště ve druhé linii Sankt Martino. Ze Sankt Martino, kdež jsme byli ubytováni, jsme vycházeli vždy po 14 dní odpočinku vždy do břehů řeky Piavy, který byl z vnější strany prokopán, až k vodě a drželi jsme tam stráž s kulomety, ve dne v noci, by Italové se nepřelavili přes řeku na pontonech a na nás snad neutočili, tak toto trvalo až do 21. června 1918, když již se zmáhal mezi Rakouským vojskem

všeobecný hlad. Kde která kočka, držice se ještě v rozbitých staveních, se chytla do měcha upekla a snědla, kde který košťál, nechaný na polích ze zelí z předešlého roku, se uřezal a dělala se z něho trochu osolená polévka. Kukuřičná zrnka rozházená v rumisku z rozbitých domů kanóny, se vybírala a tloukla, i se skalicou modrou smíchána, v šrapnelových hilznách (tj. přednáboji patrony) a dělala se z nich nečistá polenta, neb z hladu se vše snědlo, nu hlad byl ohromný. Manželka z domova občas mě zasílala v neprosakujícím papíře občas v rekondo dopisu zápražku, by se neztratila, neb tu dobu každý balík na poště se ztratil, bych sobě mohl udělati zapraženu polévku.

znak 54. Hanáckého pluku

Nastal den 21. června roku 1918, kdy Rakušané prováděli poslední ofenzívu za Piavu do Italských pozic. Bylo to z rána, asi ve 3 hod. Před dnem přišli jsme ze Sankt Martino, asi 400 kroků za Piavu, ozbrojeni každý 6 ručními granáty, mimo jinou výzbroj. V březích Piavy před námi byl pluk pěší 56. Tarnovský, já jsem byl u pluku pěšího číslo 100. Tedy 400 kroků před Piavou jsme zastavili a položili se do tamnějších křovin, nařízeno nám bylo, abychom dali sobě masky proti plynu na obličej, že Italové budou kanonádu prováděti plynem. Za námi asi 15 kroků rozestaveno bylo rakouské dělostřelectvo různých ráží kul a 3 m jeden kanón od druhého, neb veškeré dělostřelectvo bylo zde nasazeno z ruské fronty, neb tam bylo hned v roce 1917 uzavřeno příměří v Brestu Litevském. Za půl hodiny asi ve 3 a 1/2 hod. z rána, najeden povel, nastala ze strany rakouské tak silná kanonáda, že nebylo rozeznati jednotlivé rány, jen splynutý hukot děl v jediné hů hů hů hů. My jsme si vpředu povídali ležíce, že za Piavou, na druhé straně italské po takové palbě nemůže zůstat ani myš. Trvalo to asi 3/4 hodiny. Italové odpovídali také granáty a šrapnely, však ne tak silno. Po této době jsme odložili masky plynové z obličejů, neb v našem úseku plynové střely nebyly a postoupili jsme k samé Piavě, by jsme tuto překročili po pontonových lávkách na druhou stranu, však tyto byly bombami z eroplánu zbity do rozvodněné řeky a vše i s vojáky pionéry, i co po ní šli, potopeno a ujelo vodou do moře Jaderského. Dvakrát jsme nasedali do pontonu, bychom se přeplavili na druhou stranu řeky, však vždy při přiblížení se eroplanu, museli jsme zpět, by jsme pumou nebyli smeteni do hluboké řeky, až po třetí se nám to podařilo. Dnes vzpomínám-li na to po 35 letech, že vše jsem to prodělal, zdá se mě, že to ani není možné. Však bylo to.

Na druhé straně Piavy, když jsme se tam konečně dostali, viděli jsme ohromnou spoustu, po výbuších rakouských granátů, samé díry v zemi a mnoho zabitých Italů i rakouských vojáků, jak před námi napřed přeplavených trup granátníků, kteří zápasili s Italy ručními granáty, bylo usmrceno z obou stran. My postupovali podél trati Terst – Benátky, až do třetích zákopů Italů. Tu a tam byli mrtvé

koně a rozbité vozy Italů. Rakouští ranění vojáci vraceli se s nárkem a řvaním z předních linií. Jeden voják měl vyhradenuté střeva z břicha, kterého vedli sanitní dva vojáci dozadu. Onde opět důstojník italský mrtvý ležel na boku a svíral v ruce revolver, jakoby ještě chtěl střílet. Dva vojáci probodeni, rakouský a italský, svými bajonetami byli ve stoje opřeni o své pušky a oba mrtví, hrůza nás přecházela všechno to spatřice. Tak dostali jsme se až do 3. linií Italy vyklizených, kde bylo mnoho zbraní a důstojnické vysoké boty, neb jsem měl svoje již špatné a obul je ihned na nohy, s tou doměnkou, že je sobě až bude po válce, vezmu do civilu. Při chvilkovém odpočinku v 3. liniích jsem zašel do jedné kaple, která byla zachována a mdle osvětlena, olejovou lampičkou. Na oltáři byla socha papežova Pia a pod oltářem spatřil jsem dva mrtvé italské vojáky, kteří se zde asi utekli po poranění a zde zemřeli a našli zde věčný odpočinek, zaslzel jsem, myslel sobě, co vše válka natropí.

Pak zakrátko jsme se seřadili a nastoupili do linie v jedné příkopě čelem proti italské frontě, neb do země hluboko jsme se nemohli zakopávat, neb zde byl bažinatý terén, tak jsme zde byli v přední linii 2 dny až do 23. června roku 1918 odrážejíce ustavičně bajonetových útoků různých národů, Italům pomáhajících jako Alžířanů, Marokánů, Tunisánů i černochů, třetí den z rána, poněvadž všechny mosty, jak jsem řekl, byly rozbity a naše dělostřelectvo nemohlo se přes Piavu dostat, na velkou vzdálenost do italských pozic nemohli dostřeliti a tudíž střílet do nás ze zadu, byli jsme tudíž ve dvojím ohni. Nám došlo munice do kulometu, a tudíž jeden vojín měl jíti do zadu asi 1/2 hodiny vzdálenému plukovnímu komandu, by donesl jeden kastl nábojů, na což jsem se hlásil já s tou doměnkou, že z toho pekla se vzdám, bylo to skoro z rána, třetího dne za Piavou, já tudíž šel. Kanonáda toho rána bylo na všech stranách ohromná a nebe červené od výbuchu střel. Přišel jsem na plukovní komando, které bylo zrobeno ze samých pytlů naplněných pískem, u dveří stála hlídka, jeden voják. Ze všech stran rozcházely se telefony polní do předních linií. Já jsem vojákovi řekl, co chci, a to oznámiv vše vevnitř. Vyšel ven jeden poručík a já mu hlásil, že žádám o jeden fršlák munice, on se podíval na venek otevřenými dveřmi a ptal se mě, jak to vpředu dopadá, což já mu řekl, že moc zle, samý útok na bajonety, on to uvnitř hlásil plukovníkovi a za chvíli vyšel, bych si šel pro poslední kastl munice, který tam ještě měli. Při přebírání munice, jsem shledal, jak někteří důstojníci jsou rozčilení a se chvějí, asi proto, jak tato poslední ofenziva pro Rakousko dopadne. Já vzal munice a šlapal jsem kolem lesíka jinou cestou, než sem ku své trupě, však u lesíka na mě vyběhli dva italské vojáky s nasazenými bodly na puškách a útočili na mě, asi to vklíněná přední hlídka italská mezi rakouskou linií, však já jsem se nezalekl, rychle jsem shodil se zádů nesoucí kastl s náboji, postavil jsem ho kolmo a skryt za ním, vytáhl jsem opakovací pistoli na 10 ran, položil jsem ruku na kistnu, s pistolí očekával jsem až Itali přijdou ke mně blíž, kteří s křikem Salvia Gloria na mně se hnali. Já vypálil ránu na prvního vojína, postřelil jsem mu levou nohu, po čemž ihned padl, drže si nohu. Druhý se trochu zarazil, však utíkal na mne rychle, že již jsem neměl čas střílet, však rychle jsem vyskočil a srazil jej ranou pistolí do spánku k zemi. Tento za krátko se vzpamatoval a dívaje se na mně zdvihl ruce, že chce jít do zajetí. Oba jsme šli k raněnému, na nohu obvázáli jej a řekl jsem, ať zde počká, že ho rakouští vojáci saniťáci jistě zde najdou. Druhému raněnému jsem poskytnul fršlák s municí, vzal za jedno ucho a tak mně jej za ten útok pomohl dopravit do fronty, což také po zdráhání učinil, třebaž pořád říkal avanty do zadu, že půjde do zajetí. Přišla do fronty, jak jsem to udělal, že vedu zajatého Itala do fronty a jak jsem to udělal, což jsem mu vypravoval. Ještě jednou z nové munice jsme na Italy vystřelili, však fronta již se dlouho nemohla udržeti, neb jsme byli za ty dva dni strašně zdecimováni a nás asi ze 40 mužů, kteří jsme sem přišli, zůstalo pouze 18.

Přišel nás na krátko však již vystřídat pluk 36. domobrany. Však při vstávání opět na nás spustili strašnou palbu a my vehnáni byli do jedné muldy, kde opět dva vojáci byli zabiti a jeden těžce raněn, uražena mu pravá ruka, držela se mu na pahýlu, nějaký Polcer, můj kamarád, pocházel ze Šilberku, Severní Morava. A to vše střelbou na nás z blízkého kostela, kdež měli umístěné kulometry,

vpředu kanonádu, kdyby jsme zde pobýli nějakou chvíli, tak bychom zde byli postříleni všichni. Já obvázal kamaráda, který zde nechtěl zůstat, vzal jsem jej na rameno za zdravou ruku a skočil s ním do blátivého kanálu, brodili jsme se asi 10 minut do zadu, by ještě poslední chvíli jsme italskými střelami nebyli zabiti. Vyjda ven z kanálu povrchového zavodňovacího, samé bláto v botech až po zadnici, nemohl jsem již nohy v botách s blátem a s raněným unést, tudíž jsem každou nohu frnkl dopředu a tak boty vyhodil a šel jsem s raněným do zadu bosky, který se mně zdravou rukou přidržoval kolem krku. Pot ze mne lil, však raněný se mně pustiti nechtěl a já ho chtěl odnésti, neb byl mladý dobrý kamarád, třebaš Němec. Tak jsem ho nesl asi půl hodiny, kdež za hromového mého hubování, dohnali jsme naše vojíny za jedním rozbitým stavením, kdež již přidružil se k trupě náš nadporučík Eisner, byl to třebaš Žid, však dobrý člověk, kterýž za bojů byl na plukovním komandě, a když jsem tam přišel pro munice, jsem ho tam zahlédl, hrdina to nebyl. Já položil raněného do trávy, kdež pro něj za chvíli přišli dva sanitní vojáci a nesli jej dozadu za Piavu. My pomalu jsme přišli k Piavě, za stálého pronásledování střelami granátu z italské strany a za večera po pontonových lávkách, které pioněři na novo postavili, přešli jsme na druhou stranu Piavy. Na druhé straně Piavy, cháněni jsouce řekou, každý voják sebou vhodil na zem a spali jsme pod vinicemi v blátě, třebaš celou noc na nás přšelo, jako zabiti, neb v prvních liniích jsme při útocích 3 dni nespali. Na druhý den, poněvadž měli jsme zapařením mnoho vši, každý zahodil ze sebe zablácenou a zavšivenou blůzu a chodili jsme bosky, bez blůzí, pouze ve vojenských kalhotách.

Na třetí den zavolal mně náš nadporučík, kolem kterého jsem právě šel pro černou kávu (on seděl na kameni ruce na skráních a díval se na nás, jak to každý vypadáme). Přišel jsem tudíž k němu řek mně, že v 10 hodině budu vyznamenán, že odnesl jsem svého kamaráda poraněného z předních linií. Napsal mně lístek, bych si šel k trénu do zadu pro lepší vojenský oblek. Což jsem učinil a v 10 hod dostaviv se na blízkou louku k vyznamenání. K vyznamenání přijel na bílém koni se svou generálkou náš divisionér, arcivévoda Albrecht, bratr císaře Karla.

Stáli jsme, co jsme měli býti vyznamenáni v řadě, bylo nás 16. Arcivévoda Albrecht byl vysoký pěkný muž, 27 let stár a šel od jednoho k druhému a ptal se, za co každý voják jest vyznamenán, svých důstojníků od každé trupy, od které byl. Přijda ke mně se mně ptal německy, odkud jsem (vo fon sind). Po odpovědi mého nadporučíka, že zachránil jsem svého raněného kamaráda, připnul mně na prsa blůze stříbrnou medajlu a opět řekl bravo man (dobrý muž). Po připnutí medajli všem zahrála hudba a nám, 16 zbývajícím, vojsko od pluku šlo kolem nás a vzdali nám poctu - vpravo hled'. Tak jsme ještě byli ve starých posicích až do 18. října 1918. Slabě již střílejíce, neb všechno vojsko mělo hlad a přestávala býti mezi vojskem disciplina, tak, že bylo již viděti, že vojna končí. Po odejití dozadu do jakési školy, zůstal u nás komandant oficier Štelfefretr Scholz, prase chlap.

Já psal, po kázání v kostele Tezaldo, mladého kurára, který mluvil, že již tyranie, válka všeho lidstva vbrzku skončí, a že vrátíme se ke svým rodinám, by v míru a svobodné republice žili, byla již národy uznána. Psal jsem tehdy manželce na otevřeném lístku (feldpostkarta), že máme hlad, a vši že nás žerou od noh až k hlavě, za což po cenzuře tohoto dopisu na plukovním komandě, byl jsem uvázán oficirštelfefretrem 2 hod ke sloupku, to jest se svázanými rukami vzadu těla, vytáhnut provazem na špice nohou a uvázán k haluzi maruše nemilosrdně vzhůru, což činilo velkou bolest a do skloněné hlavy na prsa po půlhodině šla krev a začala mně z nosu kapat krev. V té době přišel k nám místo zdejšího nadporučíka za frontu do školy, jako našeho budoucího velitele zálohový poručík Kafka, pocházel z Frýdku. Ten jda kolem mně uvázaného, přišel ke mně a ptal se mě, co jsem udělal, já mu řekl, že jsem psal pravdu, jak se zde ve frontě máme, na otevřeném lístku, který byl u plukovního komanda zcenzurován a za to, že mě komandant nynější, Scholz, nechal uvázati. Vida mě tak zmučeného

pravil, bych to podruhé nedělal, že již brzy bude po válce a že republika Československá už jest vyhlášena jako svobodný stát a že Němci, když to ví, že jsou všeho schopni udělat. Zavolal velkým hlasem komandant Scholz. Ten ihned přišel a on se mu oznámil, že přišel jako komandant kulometní setniny. Domlouval mu, proč i když jsem zavínil, nestojí u mne stráž voják, který když vidí, že již jsem zdeprimován, má mě politi vodou a pouta povolití, a řekl mu, by ihned mě nechal odvázati, přišli ihned na jeho rozkaz dva vojáci, poněvadž však provaz nemohl rychle odvázati, tak jím řekl, by provaz prořízli, což se stalo. Já zakolísal a jsem mu poděkoval, a abych šel s ním k jeho četě. Na cestě mně řekl, že u takového prasete mně nechati nemůže. Od té doby až do konce, co jsem byl na italské frontě, měl jsem se dobře. Tak jsem tam byl ještě asi 2 měsíce celkem asi 8 měsíců na italské frontě a strážili jsme ty dva měsíce v starých liniích v březích Piavy.

Polní lazaret v Itálii. Na tamní frontě se 54. Hanácký pluk přesunul v závěru války po zhroucení fronty v Rusku.
 Archiv O. Koláře

Jednou Italové, na druhé straně našeho břehu Piavy, házeli nepřetržitě miny na náš

břeh k vodě k Piavě, já tehdy byl s jedním vojínem na stráž u vody Piavy, s kulometami. Bylo to v noci, když začala největší palba na nás, řekl jsem vojákovi, by jsme se vzdálili od kulometů do průkopu břehu Piavy, že to jde o náš život, což jsme také učinili, však když po střelbě vrátili jsme se ke kulometům k vodě, jeden kulomet byl minou zasažen, rozbit a vmeten do vody. Ráno mě poručík řekl jak to, že my jsme na živu a kulomet, že byl rozbit. Po vysvětlení, že jsme ustavičně u kulometů nebyli, když nepřítel střílel minami, že jsme se stáhli do průkopu tunelů břehu Piavy. Mávl jen rukou a řekl lepší život, nežli kulomet, který se dá nahradit, tím věc byla odbyta. Začátkem srpna dostal jsem kousnutím moskyta (velkého komára) malarii bahenní zimnici a odvezen do pomocného špitálu za frontu, kdež myslel, že po uzdravení budu opět poslán na frontu, střepl jsem vždy při měření horečky teploměr, bych horečku neměl neb právě ten den byl jsem reklamován Vítkovickými závody a měl jsem jít do civilu. Však lékař mé margirování s teploměrem poznal po očích a měřil mě sám a zjistil, že mám přes 40 stupňů horečky a tudíž i malarii. Poslal mě hned na druhý den do nemocnice do Moty a řekl mi, že až se uzdravím, že půjdu do civilu. V Motě jsem byl asi týden a pak s celým transportem samých malaristů jeli jsme vlakem do nemocnice do Čech, do Broumova. V Broumově byl jsem až asi dva dni před převratem, 16. října 1918, když i s jedním kamarádem jsme vzali z postelí prostěradla a brocoky a šli pěšky přes Policu, Skalní vrata (Jirásek) do Náchoda na vlak. Sokolí v Polici, jakož i obyvatelé, dne 17. října to bylo, nám dali chleba, kávu a vařené brambory a týž den přišli do Náchoda. V Náchodě když však přijel od Broumova vlak, byl vždy tak nabyt, neb v Broumově byli i zajatecké tábory Rusů, Srbů a ti všichni chtěli býti po válce co nejdříve ve svých domovech a u svých rodin. Průvodčích vlaků tu dobu bylo velmi málo, neb po rozpadnutí říše rakousko Uherské všichni nádražní dělníci, co byli Němci, ze služby utekli do svých domovů. Vždy, když přijel vlak, vojáci nahrnuli se i na střechy vlaků, kterýž přes veškeré napomínání průvodčích neuposlechli slésti dolů a pak v tunelech někteří byli zabití nárazem hlavy o tunel. Jedním slovem panika. My dva z Broumova, když jsme se do III. třídy vlaku nemohli dostat,

zkoušeli jsme to ve třídě II., která byla zamčena, však po shlédnutí oknem, shledali jsme, že je obsazena pouze pár důstojníky, kteří jeli také domů a to většinou Polských židů. Pohrozili jsme jim, by se nerozvalovali v kupé, klacky, a dali místo, což také museli učiniti, neb již před nimi žádný respekt nebyl a my ve II. třídě až do Olomouce jeli a pak do Kojetína a domů ke své rodině, kdy jsem byl doma skoro první z Polkovic, shledání bylo milé, všichni jsme plakali a já několikrát jsem musel vypravovati, co jsem ve frontě zažil. Asi za 2 dni po převratě, asi 30. října, Bedřich Ježek zastřelil, bylo to v neděli před polednem, starostu obce Polkovic Aloise Křepelku, přičemž jsem se naskytl.

Tak asi po 1 měsíci odpočinku po válce opět jsem nastoupil práci ve Vítkovických závodech. Jezdil jsem občas po montážích a každých 14 dní domů s výplatou a podívat se na svou milou rodinu manželku a synka Bohumila. Tak čas kvapil a já roku 1922 ve Vítkovicích onemocněl na zápal plic a po uzdravení jsem se v roce 1923 osamostatnil a otevřel jsem sobě samostatnou živnost v Kojetíně (mědikovectví). Ze začátku byli jsme dva společníci Fuks a Otáhal. Po půl roce převzal jsem dílnu sám a měl jsem ji prvně v Bibrovu dvorku v Kojetíně v roce 1929. Postavil jsem sobě 1 patrový dům č. 1038, Nádražní ulice. Poněvadž však nastala tehdy veliká nezaměstnanost, nemohl jsem pro velké zadlužení udržet a jsem jej prodal a v roce 1933 postavil jsem pěkný rodinný domek v Havlíčkově ulici č. 1085, v kterém bydlím dosud. Tři děti, které nám zůstaly, dvě zemřely, jsou to Bohumil, Ludmila a Věra. Jsou již ženatí a provdání a sami se živí. Živnost samostatnou jsem provozoval až do 1. ledna 1951, kdy jsem vstoupil do družstva Kovoděl v Kojetíně, před tím byl jsem 27 let samostatný živnostník a 23 let jsem byl co dělník a voják. Byl jsem ve straně sociálně demokratické co dělník, ve straně Českých socialistů, co živnostník, též v městském zastupitelstvu. Zkusil jsem mnoho dobra i zla v životě a po 50 letech své práce mám právo, bych šel na odpočinek. Okupace roku 1939 - 1945 druhé světové války popisují dodatečně v Hitlerovského fašistického Německa v přiložených listech. Civilní zážitky jako jiní nechám pro sebe a dej mě Bůh, abych ještě nějaký čas ve zdraví tady na tom světě byl.

Dodatek

Vojína Polcera, kterého jsem odnesl z bitevní fronty v Itálii, jsem viděl při shledání roku 1940, když jsem jel na práci do mlékárny v Cokytle na severní Moravě. Pocházel ze Šilberku a byl to řezníka syn. Při shledání, ač vyzdravil se bez ruky, která mu byla odňata, pobledlý mě velmi laskavě uvítal, když jsem se tam zastavil a velmi pohostil, třebaš byl Němec.

Můj koníček v životě byla turistika, navštěvovati staré hrady, musea a sám zabývati se archeologií to jest tyto vykopávky z dávných věků předhistorických studovati a s nimi se zabývati ač žádný člověk dle mého mínění, jak povstal svět a jak vznikl člověk, nikdy nerozřeší. Přes něco býti muselo. Jsem v náboženské církvi Československé i s rodinou.

Píši to a dopisuji, když již mám 66 roků pryč, 26. května 1953. Přežil jsem již 7 vlád za svého života a to:

1. Frant. Josef I. císař
 2. Karel Josef I. císař rakouská říše od r. 1848-1918
 3. President Masaryk
 4. President Beneš první doba Československa od r. 1918-1939, Beneš po druhé od r. 1945-1948
 5. Hácha, nasazený Hitlerovým režimem r. 1939-1945
 6. President Gotwald
 7. President Zápotocký lidová demokracie od r. 1948-1953
- Všichni od roku 1887 až do roku 1953.

Otáhal Rudolf

Přál bych sobě, aby také po mě dědici těchto zápisků svůj život sobě napsali a svým dalším potomkům zanechali na paměť.

Dlužno poznamenati:

Dlužno poznamenat, že za mého života třikrát se stala reforma měny peněžní a to:

1. V roce 1919 po první světové válce a to tak, že každý musel veškeré peníze, které měl doma, a v záložnách, nechat kolkovati a zůstalo každému 6.000 rakouských beze změny převedených na 6.000 Kč kolkovaných, ostatní všechny peníze padly na 1/2 ceny dřívější.

2. V roce 1945 dostal každý obyvatel přeměnit pouze 500 Kč starých za 500 Kč nových peněz, ostatní peníze veškeré byly zadrženy a později jen v některých nutných případech uvolňovány, jako na pohřeb, svatby, nákup nábytku ap. A to jen tehdy, neměl-li na toto proplacení peněz nových.

3. V roce 1953 dnem prvního července dostal každý občan vyměnit za 300 Kč starých peněz, za 60 Kč nových peněz, to jest za 5 Kč starých peněz za 1 Kč nových peněz. Peníze, které byly doma, byly vyměněny k poměru za 50 Kč starých peněz za 1 Kč nových peněz, ostatní peníze ve spořitelnách a záložnách byly převedeny tak, že byly odstupňovány na %, takže kdo měl málo peněz, dostal za ně více, jako ten kdo měl peněz více.

do 5000 Kč: za 5 Kč - 1 Kč,

zbytek od 5.000 Kč-10.000 Kč: 6,25 Kč -1 Kč,

10.000-20.000 Kč: 10.0Kč - 1 Kč,

20.000Kč-50.000 Kč: 25 Kč - 1 Kč

nad 50.000 Kč výše: 30 Kč - 1 Kč

Dochovaný dopis Rudolfa Otáhala o konci 2. světové války adresovaný příbuzenstvu:

Osobní zážitky (strýce) Rudolfa Otáhala z Kojetína za dnů bojů o Kojetín 1945. Ve středu dne 2. května, když viděl jsem na obchůzce, jak Němci vyhadzují vagóny s municí a kolejnice, a že budou se v městě bránit, brousil jsem na bruse sekeru (pantok na dlouhém toporu) bych v případě potyčky mohl ho použít.

Ve čtvrtek 3. května upevňoval jsem kryt deskami, kladkami a plechem, neb předvídal jsem, že fronta zde delší dobu bude stát. Dal jsem také kamna do krytu sklepa.

V pátek 4. května šel jsem na obchůzku k synovému krámu v Kroměřížské ulici, kterýž byl násilně dokořán otevřen a zámek poškozen, neb byli tam přes noc němečtí telefonisti. Zatloukl jsem tudíž dvéře, a poněvadž již mě Němci Nádražní ulici vrátili, šel jsem Kroměřížskou ulicí přes zahradu Pískovských a poněvadž zadní branka byla zavřena, chtěl jsem přiskočiti zděnou zídku a jít domů, však jak jsem hlavu vystrčil na zídku, uviděl jsem, že od zahrady míří na mně puškou Němec a chtěl po mě střílet. Měje duchapřítomnost při sobě, vyzvedl jsem ruce vzhůru a Němec přišel ke mně a pravil: máš vafe (zbraň), - nemám což jsem rozuměl, co jest vafe. Němec spustil pušku a já přiskočil zídku a němec řekl: nach Haus gleich, front schon nich vaid, (Do domu hned, fronta není již daleko.) Neřikal jsem nic a šel domů, však cestou jsem si myslel, brzo Vám již bude horko.

V pátek 4. května. Bylo nás všech v našem sklepě 14 lidí, manželka pro všechny vždy v noci vařila, by nebylo viděti kouř z komína a já sedával se sekerou na špalku u dveří sklepa, chtěl-li by některý Němec vpadnout do sklepa a ohrožovat naše životy, myslel jsem sobě, vseknu mu sekeru do chrtanu, že ani neblafne. V noci chtěl jsem vyjít ven se sekerou na Němce, kteří byli se strojní puškou a automaty u pana Navrátila, soustružníka, v zahradě a stříleli ustavičně celou noc, čímž pan Navrátil a jeho majetek byl úplně zničen, pobořen a vypálen. V pátek vyhořela za naším stavením jeho patrová dílna a já a syn a ještě jeden mladík, který byl u nás ve sklepě, počali jsme shury sdělávati několik otepí slámy, neb střecha byla od granátů rozbitá a oheň šlehal z dílny pana navrátila právě na naší střechu. Však Němci nenechali nás slámu z hůry snést a stříleli na nás, tak že kulky hvízdaly nám kolem uší, čímž práci jsme museli přerušiti. Já pak v noci rozházenou slámu polil vodou. Štěstí, že celou dobu pršelo, jinak by bylo vyhořelo mnoho stavení v Kojetíně. Tak bylo rozbito a vypáleno úplně v Kojetíně, se stodolami, 36 budov. Štěstí také pro Němce, že občané, zvláště muži neměli střelných zbraní, neb jejich zlotřilostí již do krajnosti byli rozeznáni tak, že zle by to bylo s nimi dopadlo.

V sobotu 5. května. U nás ve sklepě s dcerou, zetěm a jejich dítětem byla také p. Přikrylová, která měla muže v koncentračním táboře, ta mě prosila, bych jí šel nedaleko vyprovodit k jejímu stavení, že již 3 dny nekrmila kozu, tak jsme se sebrali a šli. Otevřeli jsme vrata, právě se rozednívalo, ulice prázdná od lidí, jen rozbité střechy okna a rumiska bylo viděti, podívám se na levou stranu, stál tam Německý voják s automatem v pravé ruce a na levém rameni levou rukou držel ruční granát, jak mě uviděl ve vratech, povídal: ab – pryč, což jsme zaslechli, já i s paní Přikrylovou skočil za vrata, Němec střelil, však trochu pozdě a špatně, neb koule vrazila do štítové zdi a vyrazila kus vápenné omítky. Myslel jsem sobě, zas jedna koule, která pro mě nebyla ulitá, a řekl jsem p. Přikrylové, že dnes to nepůjde, až zítra.

V neděli 6. května. Opět zrána chtěli jsme jít nakrmit kozu po noci, kdy nám začala pro ustavičný déšť do sklepa vnikat voda. Vrata jak jsem odemkl najednou otočením klíčem (byly zavřeny na 2x otočení) - začalo na vrata rumplování mnoha pěstí, já otevřít jsem musel a tu, jak jsem otevřel, vidím 5 rumunských vojáků, z nichž jeden nasadil mě pušku na břicho a zařval tys German. Já rychle jsem řekl, já nic german, ale tu german a čapl jsem do dřepu a posunováním o několik kroků za plotem, ukazoval jsem jím, že German na mojí dílně, za komínem, a nebo na střеше za mou dílnou, na kůlně dřeva u Pana Navrátila. V tej: tr tr tr tr asi 20 ran German vystřelil na nás přes plot a to všechny do jednoho místa, těsně 1 krok přede mne do země, takže rukou jsem dosáhl na rozplesknuté kulky v zemi, které po dešti vyllely v zemi jamku jako zaječí loch. Rumuni i já po výstřelu Němce vrátili jsme se opět za vrata našeho stavení a desátník Rumunů řekl, tam german. Chvilí bez mluvy jsme pohlíželi jeden na druhého, až já jím řekl a co 1 German a Vás 3, máte ruční granáty, vezmouť mu jeden, až mu palice uletí od těla a otevřel jsem rychle vrata a pustil je do dvorka, kdež jednomu jsem pravil, daj mě pušku, což on učinil a já přes brejle střelil do okénka na hůrku mé dílny a zařval Handá auf. Rumuni uvida mně rozvzteklého, dostali kuráž, vlítli tři vlevo, dva a já vpravo rozbitými ploty do zahrad za naším dvorkem, střílejíce a volaje po Rumunsku ruce vzhůru, Němci jak to uslyšeli, byli asi dva, jako střela spustili se ze střechy a upalovali přes zahrady za Moravu a Rumuni za nimi. Já jsem sobě a všichni jsme si oddechli, že tito vrahové českých lidí jsou již z našeho města pryč. Na druhý den za rumunským vojskem přišli pak naši osvoboditelé a bratři slovaní Rudá Armáda. Škoda jen, že místo, kde na mě Němec vystřelil 20 ran a chtěl mě zastřelit, není v naší zahradě, dal bych tam zhotoviti kamenou mohylu a na ní nápis, na paměť svým potomkům. Zde měl být zastřelen v neděli 6. května 1945 od Germanů Váš předek dědeček a pradědeček Rudolf Otáhal.

Rudolf Otáhal zemřel 6. 2. 1973 ve věku 85 let.

Rudolf Otáhal

* 15. 4. 1887 Polkovice
+ 6. 2. 1973 Tovačov
(85 let)